

ЕМИЛИЯН СТАНЕВ
КОГАТО СКРЕЖЪТ СЕ ТОПИ

chitanka.info

КАК СЕ НАСТАНАХМЕ В ХИЖАТА

Преди петнадесет години работех в едно ловно стопанство. Там се развъждаха на свобода елени и сърни, а в просторните гори наоколо се срещаше всякакъв дивеч. По него време не беше лесно да се намери работа в града и аз приех с голямо задоволство да стана лововъд. За щастие, моята служба се оказа много приятна и интересна, хиляди пъти по-добра от службата на дребен чиновник в някое данъчно или общинско управление.

Заживях в една хижа с каменни стени, с широки сводести прозорци, с чисто варосани стаи и с веранда, над която бях окачил рога от елен-семец. Край хижата имаше поляна, заобиколена от вековна гора. Лете тая гора беше пълна със зелена светлина и с хлад — зиме, облепена със скреж и натоварена с кит, напомняше огромна фантастична дантела. Нощем гората се издигаше като тъмна стена, дърветата сплитаха над поляната многосложна мрежа, която при най-слабия ветрец трептеше като черна паяжина.

В тая хижа прекарах две години с моето ловно куче Хектор и с един невероятен човек, чиято история ще разкажа по-късно. Казвам невероятен, защото не мога да намеря друга дума, с която да го окачествя. Истинското име на тоя човек беше Тошо Караминков, но никой не го наричаше нито Тошо, нито Караминков. В цялата околия той беше известен със съвсем други имена. Едни го знаеха като Тошо Американеца, други като капитан Негро.

Самият той отдавна беше забравил кръщелното си име и сигурно би се обидил, ако някой посмееше да го нарече Тошо. Казваше, че бил двадесет години морски капитан и по всички морета и океани е известен под името капитан Негро, което по испански ще рече Черния капитан.

Аз го намерих в близкото до стопанството градче — тогава много западнало. Там капитан Негро размиваше съгражданите си в едно кафене, като им разказваше всякакви небивалици. Те се смееха, а той

ги лъжеше — толкова по-смело, колкото по-силно се смееха неговите слушатели.

На ръст капитанът беше дребничък. Имаше обли очи, черни като маслинки, над челото му висеше нещо като перчем, а над перчема бе килнат овчи калпак. Но най-чудновата беше блузата му. С нея той беше известен в цялата околия не по-малко, отколкото с името си на мореплавател. Тя бе ушита от тъкана селска възглавница, цялата червена, извезана с йероглифни шарки и цветя. Отпред се закопчаваше с цип, а на гърдите имаше два джоба „американска кройка“, както казваше капитанът.

Ние се настанихме в изоставената дотогава хижа и се приготвихме да посрещнем зимата. Трябваше да наберем дърва и тая работа не беше шега. Много букови цепеници, направени на клади в южната част на двора, близо до вратата на хижата, ни осигуряваха топлина до пролетта. Вземахме си кон, който беше твърде стар, дребничък и червен. Кръстихме го Алчо. После боядисахме кухнята с охра, измазахме с вар стаите, стегнахме печките.

— Мъчни работи свършихме — каза капитан Негро, когато всичко беше готово. — В Америка хората не работят така.

— А как? — попитах аз.

— Там има машини за всичко. Дори за чистене на зъби. Нахраниш се и отидеш при машинката да ти очисти зъбите. Ти сядаш на един стол и си поспиваш, докато тя ти свърши работата...

Той настани големия си куфар под леглото, чиято пружина беше разтеглена и увиснала като люлка, и тутакси се залови да подрежда нещата си в стаята.

— Искам да ти подаря нещо — рече той. — Например ей тая черупка от морска мида. Като я сложиш до ухото си, тя шуми като океана, от който е извадена. Виж каква е хубава.

— От нея ще направим пепелник — казах аз.

Капитан Негро продължаваше да вади разни предмети от куфара.

Той измъкна две ризи от манилски памук и ги метна върху перилата на кревата. После извади нова блуза от син плат, направена от някогашната му капитанска дреха, погледна я тъжно и внимателно я простря върху леглото.

— Ако ни дойдат гости, ще се облека с нея — заяви той.

От куфара продължаваха да излизат най-различни дрипи.

— Търся да ти покажа нещо — каза капитанът, когато забеляза в очите ми недоумение защо е необходимо да се рови в окаяната си покъщнина.

— Ето го, гледай! — рече той, като намери най-сетне търсения предмет.

Тоя предмет напълно приличаше на пиринчена мелница за кафе, от тия, с които и досега си служат нашите баби. Оказа се, че се разтегля и става дълъг морски далекоглед.

— Голяма антикварска рядкост — заяви капитан Негро, като ми подаваше далекогледа. — Купих я в Париж от един вехтошар. Тоя далекоглед е принадлежал на един прочут пират, когото англичаните обесили на мачтата на техен военен кораб, както тогава повелявал законът.

Върху външната стена на тръбата бе гравирани годината 1745, а по-долу личаха някакви драскотини, които не можеха да се разчетат.

Капитан Негро извади от куфара бели капитански обуца и скръбно ги сложи настрана.

— Ще ги разпоря за подметките — обясни той и продължи историята за далекогледа. — В онова време тая тръба била голяма скъпоценност. Вехтошарят ми разправи, че след смъртта на пирата с далекогледа си служил един французки адмирал, забравих му името... После той станал притежание на адмирал Нелсон, който унищожи при Трафалгар френската флота. След това — на някакъв изследовател от Тибет, когото разкъсали тигрите, тъй че далекогледът попаднал в ръцете на самия Далай Лама. Далай Лама погледнал през него Хималаите и се ужасил. Не бил виждал никога далекоглед... Тъй че това е същинска антика, рядко нещо...

— Е, стига си лъгал! С далекогледа ще гледаме луната — казах аз, като разтеглих половинметровата конусообразна тръба и погледнах през нея навън, където буковите гори, притихнали под залязващото октомврийско слънце, прегаряха в огненочервени тонове.

Капитан Негро се залови с кухнята. Аз го наричах ту „капитане“, ту го величаех „майордоме“ и това го ласкаеше. Но той се оказа ужасен готвач. Понякога сготвяше яденета, които най-изкусният готвач в света не би се решил да сготви и чиито имена не се намираха в никоя готварска книга на нашата планета.

— Капитане, какво е това, дявол да го вземе? — питах аз и гледах ужасено поднесеното блюдо, в което имаше боб с картофи, дебело подлютени с червен пипер.

— А, това ли? Това е мексиканско ядене. Ако не ти хареса, да ти опържа гъби — небрежно отговаряше „майордомът“.

— Трябваше да си вземем прасе. Кой ще ти яде тия страшни манджи! — ядосвах се аз.

Капитан Негро се смееше много весело. Неговото пламенно въображение не можеше да се задоволи с простите готварски рецепти, без да прибави към гозбите нещо ново.

По цял ден той стоеше в кухнята и отваряше и затваряше печката, чиято врата изквичаваше като ритнато псе. Една мръсна кърпа бе метната като пешкир върху лявото рамо на „майордома“, да му е подръка. Капитан Негро много обичаше да стои край печката и докато яденето се вари, да си грее гърба. Тогава мургавото му лице, с малко изпъкнала уста, във формите на която се долавяше нещо детинско и същевременно гордо, вземаше замислено и мечтателно изражение, а лявата му вежда многозначително се повдигаше нагоре. В такива блажени минути той ми казваше с необикновено загрижен тон:

— А бе тия дърва ми се виждат сурови. Току погледнеш, хлябът пак останал недопечен. — Или изказваше опасения, че напролет покривът на хижата непременно ще се окаже повреден от зимните бури.

Наредихме се криво-ляво и ето че зимата дойде. Започнаха виелици, паднаха дебели снегове. Планината оглуша, шосето, което я прекосяваше, съвсем опустя. Вечер над белите гори безнадеждно и скръбно падаше мрак. Тогава над безкрайните ридове и тъмни долове лягаше тежко мълчание, пълпеха гъсти мъгли, които забулваха всичко, и само прозорците на нашата хижа светеха като жълточервени очи.

В такива глухи и мрачни нощи капитан Негро четеше една английска книжка, която изваждаше от куфара. В тая книжка се разправяше, че всички лордове били равни на кралете, самият крал не бил нищо повече от лорд, само че с кралска титла, земята била кораб на лордовете, а добрият дядо господ принадлежал към това общество на милордовете и, така да се каже, бил отличен джентлемен. В книжката се даваха упътвания и съвети, какво трябва да прави човек,

ако иска да бъде джентлемен, в коя банка да си държи парите, с каква зъбна паста да си служи и други.

— Чета я да не забравя езика — оправдаваше се „майордомът“, когато го питах не е ли вече твърде късно да се ползва от тия съвети.

По едно време книжката му омръзна. Тогава той се залови да препрочита старите вестници. Когато и те му омръзнаха, започна да чете вестниците, с които бяхме постлали стената под закачалката, да пазят дрехите ни от варта. За тая цел държеше лампата в едната си ръка и се изправяше до стената да вижда буквите.

Но имаше и весели зимни дни. Случваше се утрото да бъде ясно или мъглата внезапно да се вдигне и ето че отведнъж се показваха накичените със скреж и с кит гори. Техните бели дантелени пазви и тунели изпълваха душите ни с чистота. Тежко натоварените клони се превиваха под белия си товар, в най-разнообразни и причудливи форми се показваха великанските буки, нежносинкави и виолетови сенки лежаха върху снега или багреха кита. В тия сложни,менящи се багри, които окото едва долавяше, мъховете по стъблата изглеждаха още по-черни, още по-ярко се жълтееха старите праханици и още по-медночервена се показваше тук-там неокапала, ланска шума по ниските букови подрасти, скрити из белите тунели. От синьото небе грееше весело и чисто слънце, снегът искреше и хиляди отблясъци трептяха по скрежа.

Случваше се да навлезем дълбоко в дантелената гора и да вдигнем сърна. Животното изскачаше внезапно зад някоя засипана със сняг клада, дето бе легнало на сушина. Понесена от дългите си бързи крака, сърната прекосваше някое слънчево поле, гърбът ѝ блясваше за миг медночервен и искрящ, стремително и грациозно изчезваше тя в бялата гора, а ние с капитана стояхме прехласнати и гледахме дълго към мястото, дето бе изчезнала. Все ни се струваше, че там е останало нещо от нейните бързи, пленителни движения, нещо от плавността и изящния ритъм на скачащото и тяло и че това нещо още стои във въздуха. Ахвахме от възхищение и оживено изказвахме нашия възторг. Тогава за дълго време не можехме да се освободим от внушението, че не сме в гората, а всред невиджано красив декор, на някаква огромна сцена, и ни се струваше, че в чистия, мразовит въздух се носи тиха и нежна музика.

— Ей че е хубаво! — възкликваше капитанът.

— Толкова, че дори ти става противно — казвах аз.

И ние млъквахме и се връщахме разтъжени в нашата бедна хижа. Тъй невероятно красива беше тая гора в такива дни, че всеки от нас избягваше да я гледа и потъваше в свои мисли.

Вечер здраво палехме печките. Капитан Негро много обичаше да спи на топло. Печката се зачервяваше от грамадните цепеници, които горяха с буйно пращане, в стаята ставаше по-горещо от баня и капитанът биваше принуден да отваря вратата или прозореца. При все това спеше в издъненото си легло с калпака на глава.

— Свикнал съм на топло — казваше той и започваше да ми разказва за горещината по екватора.

В края на март всеки ден гледахме окачения на прозореца барометър и чакахме пролетта. Но пролетта идваше бавно. Долу, в равнината, вече грееше топлото априлско слънце, а край нас горите още спяха, тъмнокафяви и космати, снегът стоеше вледенен и хрускеше под стъпките ни. Когато ниско валеше пролетен дъжд, тук минаваха вихрушки с едри парцали сняг. Планината отново побеляваше, сякаш зимата нямаше край. Печките ни все горяха, дървата се привършиха и ние отивахме да разсичаме с брадви някоя суха клада, гъсто обрасла с твърди като камък гъби.

Глухарите вече токуваха. В ранни зори, щом зад начупения хребет в червено сияние се появише денят, чувахме тяхното клопане.

„Т-це, т-це! Кло-кло!“ — идваше от насрещния гребен, където растяха ели.

От време на време край хижата прелитаха ята диви гълъби, със свисьък минаваха патици или тежко и равно размахваха криле диви гъски, необикновено красиви и пъстри върху кафявия фон на планината.

В полите се появиха първите листа. Отначало те напомняха парцаливи останки от резедава, копринена рокля, която вятърът беше разкъсал и закачил из черните, голи клони. Но тия парцали се уголемяваха всеки ден и дори всеки час, разрастваха се всяка нощ и пълзяха все по-нагоре, встрани и надолу, докато един ден развигорът разпука всички пъпки на бука. Тогава горите се показаха в новата си атлазенозлатиста премяна, весело зашумяха и въздухът се изпълни с мирис на младост и на пролет. Зажужукаха дивите пчели, кой знае откъде се появиха първите пеперудки. Минзухарът, който сърните

толкова обичат да пасат и от които капитан Негро правеше салати, вече прецъфтяваше и се заместваше от своя събрат — синия минзухар. Дивият чесън показваше сочнозелените си листа, заострени като ножове. Сухата кафява шума беше пробита от хиляди нежни стъбълца на треви: тук-там из стоплените кътчета, дето теменугата разливаше опиващия си мирис, в сладостно притихналия струящ от топлина въздух можеше да се чуе басовото бръмчене на едрия, жълто-чер, космат като варварин бръмбар-пчела, който насилваше всеки цветец и го поваляше под тежестта си. Пееха планинските чинки с трептящи от възторженост гърди, от сутрин до вечер се обаждаха кукувиците, дроздовете, гривеците. Пролетта изведнъж превзе планината.

Ние разтворихме прозорците на хижата, стаите се изпълниха със слънце, весело блестяха стъклата на входната врата, която също беше разтворена.

Дивечът напущаше сечищата, дето бе прекарал зимата, връщаше се по високите пасбища и ние с капитана тръгнахме да видим как изглеждат сега еленовите стада.

Край нашата чешмичка, която се намираше на петстотин крачки от хижата, всяка вечер пасеше красива и едра сърна. Капитан Негро я нарече Мирка. Ние отивахме на залез слънце за вода, скривахме нашите стомни и притаени зад някой бук, стояхме с часове да видим сърната.

Настъпваше тиха пролетна вечер, планината се стаяваше в очакване вечерникът да раздвижи с шепот върховете на гората. На запад, някъде много далеч и като че в някаква съвсем непозната страна, догаряше залезът и тук-там по белите стъбла на буките се виждаха алени петна. Къпините изглеждаха масленозелени, повалените трупи се чернееха като поразени от чума великани, а вадата от чешмичката изтичаше надолу с тих ропот. Върху гладкото огледало на небето младият месец побеляваше все повече.

Сърната се появяваше внезапно. Най-напред чувахме как пращят и шумят сухите листа под леките ѝ скокове, а след това я виждахме да се приближава към гъстите, къдрави къпини. Тя пасеше върхарите им, пристъпвайки леко с дългите си крака, спираше се, слушаше и преставаше да дъвче. Понякога извиваше главата си към гърба и ние се учудвахме на гъвкавостта на врата ѝ, на леките ѝ скокове, когато прескачаше някоя клада, на осторожността ѝ, на трептящата ѝ от

неспокойствие снага... Чакахме да отмине и след това се връщяхме в хижата, ободрени и весели. След такива срещи със сърната капитан Негро дълго се разглеждаше пред огледалото и решаваше да се обръсне...

Към средата на май аз му казах:

— Мирка скоро ще се осърни. Забеляза ли колко се е увеличил коремът ѝ? Хайде да я дебнем, да вземем сърнето ѝ.

— Как да го вземем? Защо? — обезпокои се капитан Негро и ме изгледа строго с облите си очи.

— Ами така, да го опитомим. Да не сме сами.

Той помисли и тутакси се въодушеви от тая идея.

Започнахме да следим сърната. Обикновено тя прекарваше деня в едно сечище, неголямо, но твърде гъсто, под самата чешмичка. В ранна пролет тук вдигахме бекаси. Широко повлекли къпини и малки пътечки, направени от дивеча, едва позволявяха да се навлезе из сечището. Предполагахме, че Мирка ще се осърни тук. И тъй излезе...

Една вечер тя се появи край чешмичката още по-неспокойна. Коремът ѝ беше прибран, бялото ѝ огледало бе замърсено.

— Осърнила се е — тихичко прошепна капитанът на ухото ми.

Той лежеше по корем и наблюдаваше сърната през половинметровия морски далекоглед, пък аз я гледах през моя ловджийски бинокъл.

— Сега не трябва да я изпускаме от погледа си, да видим къде ще отиде. И после — не се знае дали е родила две сърнета, или само едно — забелязах аз.

— Две са — убедено рече капитан Негро.

— Ами ако е само едно! И то се случва... Ще ѝ го вземем ли?

— Казвам ти, че са две! — твърдо отговори моят другар, като свиваше и разпущаше тръбата, да докара сърната по-добре на фокуса.

— От какво съдиш?

— Коремът ѝ беше много голям.

— Това още не е доказателство.

— Аз пък мога да се хвана на бас... Гледай, тя пак отива към сечището. Значи, там са малките...

Наистина тоя път сърната скоро се върна в сечището и се загуби във вечерния здрач.

— Вдругиден започваме претърсването — казах аз. — Ще й дадем малко време да се порадва на рожбите си. Нека сърнетата посучат повече, преди да вземем едното от тях. Нали ще го храним с биберон и козе мляко?

— Какъв биберон? Откъде ще вземем биберон? Ние нямаме мляко, а ти ми говориш за биберон — взмути се моят другар.

— Утре отивам в града с нашия Алчо. Ще купя биберон от аптеката. Ще докарам и една коза с яре. Освен това налага се да отидем в града за картофи.

— Ти ли ще отидеш? — замисли се капитан Негро.

— Защо не? — рекох аз.

— Е, хубаво, иди — почти сърдито каза той, като вземаше голямата, жълто гледжосана стомна, която бяхме скрили наблизко.

— Може би ти се иска да отидеш ти? — предложих аз.

— Не, ни най-малко! Не искам да стъпвам в града!

Тръгнахме към хижата по криволичещата пътечка, която се виждаше като светла ивица, разсичаща кафявата шума по земята. Напред и малко нагоре, в другия край на посивялата от вечерния здрач поляна, се белееше самотно нашата хижа. Вечерникът шумеше над главите ни с младите листа на вековната гора.

— Ти разбираш ли от кози? — попита капитанът.

— Не особено.

— Тогава непременно ще те излъжат. Ще ти дадат някоя болна. Търговците на добитък са големи вагабонти. Аз ги познавам добре, защото съм патил.

— Ще внимавам.

— И да внимаваш, все то! Пак ще те излъжат.

— Тогава иди ти — предложих аз.

— Налага се да ида — с въздишка рече капитан Негро. — Не че ми се ходи, но се налага.

— Не е зле да вземем няколко питомни заека — казах аз.

— Защо ти са? Да подкопаят хижата ли?

— Те се развъждат бързо и ще ни осигурят с месо.

Капитан Негро веднага се съгласи:

— Прав си. Ние имаме нужда от повече месо. Ще взема зайци от белгийска порода. Тая работа е доходна.

На другия ден той започна приготовленията за път и това му отне целия предиобед. Изчеса нашия Алчо и оплете гривата му, изми каручката и сложи ново одеяло на седалката. След това се избърсна грижливо, облече парадната си блуза, която никак не отиваше на широкия му зеленикав брич, върза под коленете си някакви пискюлчета и като се мръщи дълго време над своя извехтял калпак, поиска да му дам моята шапка.

Най-сетне след дълги уговорки и подробно изложение на бъдещите си действия в града капитанът се намести, на седалката и шибна кончето. Каручката потегли надолу по поляната и потъна във величествената гора, където нейните оси зачуруликаха звънливо й сладко.

След два дни моят другар се върна в твърде окаяно състояние. Каручката беше оплескана с газ. Измъчената коза, завързана о стърчугата, бясно се теглеше и врецеше, следвана от ярето си и страшно псувана от капитана. Чувалят с картофите беше измокрен от газта. Четирите заека, уж от най-добра белгийска порода, които покъсно се оказаха от мъжки пол, уплашено трополяха в един газен сандък, където Черния капитан ги беше натикал като арестанти. Конят бе плувнал в пот и в очите му се четеше отчаяние и тъга. А самият капитан имаше такъв вид, като че се е бил с цяла банда крадци. Той лъхтеше на ракия, лицето му беше зачервено, а косите му, потни и разрошени, висяха над помътнелите му очи.

— Голяма глупост направих, дето не те оставих да отидеш в тоя проклет град! — провикна се той, щом ме видя, и несигурно слезе от каручката. — Това мръсно животно на два пъти бяга. Аз си знам как съм я гонил. Добре, че беше ярето.

— Кой бяга?

— Козата... Алчо пък нали тук живее като същински мустанг, подплаши се от един камион и ето какво стана с газта! Язък! И брича си оцапах. Не мога да се покажа, ако ни дойдат гости.

— Взе ли биберон?

— Разбира се, че взех. Само че той се счупи. Бях го сложил за по-сигурно в джоба си. Гледай, остана каучуковата цицка. Нищо. Ще я приспособим към някоя бутилка, не се ядосвай — рече той и ме изгледа с блеснали и влажни очи. — А бе закъснях, как няма да

закъснея. Ха с тогова да се видя, ха с оногова. Във всеки случай в кафенето ме посрещнаха по-иначе...

— Пак си държал речи — казах аз, като разпрягах измъченото конче, което се отърси и изпръхтя.

— Нищо подобно. Много ме питаха как вървят нашите работи, обаче аз мълчах. Нарочно мълчах! Казвам ти да ми вярваш! — извика капитан Негро и веднага се впусна да ми разказва на какви препятствия се натъкнал с купуването на козата, която той реши да кръстим мисис Стейк, как искали да го измамят с нея и как я взел на сметка; колко хубави и породисти били зайците и какви блестящи изгледи се откриват пред нас, ако погледнем по-сериозно на зайцевъдството. След това той се оплака от шофьорите, които караха траверси и въглища в камионите си. Те станали причина да се подплаши нашият Алчо и да се разлее газта от бидона. Най-сетне капитан Негро ми разказа всички клюки из градчето и завърши дългия си доклад с някакъв виц, на който сам се смя най-много.

ОКОТО НА МИСТЪР БЪТЪРСБИ

На другия ден в ранни зори започнахме да претърсваме сечището. Трябваше да надникнем във всеки храст, край всеки път и кът, тъй като новородените сърнета мъчно се забелязват и не се вдигат, докато човек не стъпи до самите тях. Капитан Негро облече червената си блуза и за всеки случай взе морската тръба.

Търсенето продължи няколко часа.

Вървахме един до друг и като разтваряхме упоритите, закачливи клони и къпинаци, взирахме се наоколо. Черния капитан вложи целия си темперамент в тая работа. Той въртеше доста страшно очите си, риташе храстите и енергично подвикваше, да изплаши сърнетата и да ги принуди да напуснат скривалищата си. И двамата бяхме измокрени от сутрешната роса. Утрото беше прекрасно. Тихо и ясно се открояваха околните върхове и рътлини, младост и щастие изпълваха гърдите ни, като вдишвахме чистия сутрешен въздух, който намирисваше на зеленина. В гората започнаха да се появяват леките сенки на дърветата; сутрешните лъчи пръскаха златист дъжд из нея, обаждаха се дивите гълъби, зидарките пищяха „пи-й-й!“, кукувиците кукаха из доловете, на горящи, рубинени капки трептеше росата, а старата сърна сигурно ходеше из едрата гора и очите ѝ бяха пълни с мъка и със страх. Представях си как стои неподвижно някъде край сечището, толкова неподвижно, че само окото на звяр може да я забележи. Стои и слуша какво става там долу, дали ще намерят децата ѝ...

— Капитане, претърсвай по-внимателно. Не трябва да бързаме — казвам аз, като оглеждам внимателно сухата, жълта трева. — Гледам, гледам, ама няма нищо — оплаква се моят другар. — Ти ще видиш, че съм прав. Не го крие тя тук, не го крие!

— Ами къде?

— А бе тая работа трябва да се отложи — мърмори капитан Негро, вече отегчен и изморен. Червената му блуза се мярка между храстите като пламък.

По едно време той извика:

— Загубих си калпака! Тю, да му се не види! — И се защура да го дири из храстите.

Шумя дълго и тихичко руга.

— Още ли не го намери?

Капитанът не отговори, може би не бе чул думите ми от шума, който вдигаше. Някаква къпина, повлякла се из тревата, беше оплела краката му. Той се наведе и отведнъж нададе силен вик:

— Ей го-о-о! Ей го-о! Дръж-ж!

— Какво стана? — обадох се аз.

Капитан Негро се мятеше из храстите със страшен устрем и шум.

— Калпакът ли ти бяга, що? — извиках аз и се затекох към него.

— Сърнето! Дръж-ж! — изрева моят другар и политна с разперени ръце към един висок храст.

— Тук се скри, по-бързо, че ще избяга. Ах, дяволчето му! Тичай по-скоро! Тука е!

Претърсихме храста, но от сърнето нямаше следа.

— Сякаш потъна вдън земя — рече капитанът. Той беше гологлав, косите над челото му бяха паднали до самите му очи. — Трябваше да вземем Хектор. Той щеше да го подуши. Иди го доведи, пък аз ще остана да пазя.

Това предложение беше разумно. Моето ловно куче лесно би открило сърнето. Тръгнах нагоре и се загледах в един пън. От него бяха изникнали ниски подрasti, наоколо се жълтееше трева. В нея забелязах нещо, което напомняше детска играчка, някакво странно животинче, направено от жълто-кафяво кече. То лежеше плътно притиснато към земята, разперило и четирите си крачета, като че бе настъпено от нас и вече смачкано. Светложълтите петънца пъстреха гърба на животинчето, сякаш слънчева светлина падаше на капки върху него. Ушите му, доста дълги, лежаха върху гърба му, свити като уши на зайче.

— Ела насам, капитане — казах аз, без да откъсна очи от това слънчево зайче.

— Какво има?

— Ела да го хванем. Ето го.

— Де е бе? Видя ли го?

— Тука е. Само че по-тихо. Мини под него.

— Ах, дяволчето му недно!

Капитанът се помъчи да го забележи. Сними се и запълзя на четири из тревата, като голям червен бръмбар.

Но сърнето разбра нашите намерения. Когато пресегнах да го пипна за ушите, то скочи като пружина и търти да бяга на зигзаг. Капитан Негро дори не можа да го види.

— Дръж-ж! Дръж! — викахме си ние един на друг, падахме, блъскахме се и най-сетне успяхме. Черния капитан хвана сърнето.

То запищя през носа си, писъкът му беше жален и висок, а на мене се счу, че горе в рядката гора някой изпъшка...

Тръгнахме към хижата. Капитанът държеше сърнето за краката, както се държи новородено агне. Слънчевото зайче не правеше никакви усилия да се освободи. То клатеше главичката си в такт със стъпките на капитана и очите му бяха пълни повече с тъга, отколкото със страх.

— Много е нежно и слабовато. Дали няма да умре? — рече капитанът, когато влязохме в хижата и сложихме сърнето върху едно легло.

— Пусни го на пода. То ще се опита да бяга — казах аз.

Капитан Негро постави слънчевото зайче върху голите дъски. Черните копитца на сърнето, малки като охлювчета, тутакси се плъзнаха. То разкрачи краката си, но не падна и веднага се скри под леглото на моя другар.

— Е, сега? Нима ще го оставим да спи върху голите дъски? — каза капитанът.

— Ще го сложим в големия сандък, в коридора, временно. Сандъка ще постелем със суха папрат и сено. А утре ще му построим кошара. То трябва да се движи повече, да има къде да припка.

— Да го запознаем с мисис Стейк, а? Какво ще кажеш?

— Струва ми се, че е рано. Нека привикне с нас. Сърните се опитомяват много бързо.

— А бе аз си загубих калпака и съвсем забравих за него — удари се по челото капитанът.

— Не се безпокой, ще го намерим по-късно.

Моят другар направи нетърпелив жест с ръка.

— Не бива да тревожим сега старата сърна. Нека тя намери другата си рожба.

— Ей че се изморих — рече капитанът, като седна до масата и се облегна о нея.

Сърнето се таеше под леглото, откъдето не идваше никакъв звук.

Ние измихме сандъка, в който слагаме през зимата дърва, постлахме дъното му с папрат и сложихме сърнето вътре. Когато тая работа беше свършена, капитан Негро се настани край сандъка на един стол, за да може да гледа нашия пленник.

— Сега трябва да му изберем едно име — предложих аз.

— То се знае. Хайде да го кръстим Дъдс — рече капитанът.

— Защо пък Дъдс? Ще му намерим българско име.

— Дъдс или Браун. Едно от двете.

— Остави тия глупости.

— Знаеш ли защо предлагам да го кръстим така? — рече моят другар, като извади от джоба си мъничко огледалце и погледна в него окото си, леко възпалено от едно клонче, което го бе шибнало през време на гонитбата. — Защото в Америка някои бедни хора, безработни, си дават децата на бездетните богаташи срещу пари. Веднъж видях у един фермер две момченца — Дъдс и Браун. Той ги беше купил от един работник, бедняк от щата Тексас. Децата все ревяха за родителите си. Как да не реват? Баща им ги беше дал наскоро, а момченцата бяха едното на четири години, другото на пет... В Америка някои си продават и очите...

— Хайде не лъжи! — рекох аз.

— Казвам ти, че си продават очите! — отговори той. В тамкашните вестници се срещат такива обявления: „Продава се дясно или ляво око, напълно здраво, светлосиньо или черно. Еди-кой си номер, еди-кой си улица. Който има нужда, да се обърне към посочения в адреса.“

— Е, а после?

— След като направят пазарлъка, отиват при някой специалист хирург. Той изважда окото на продавача и го присажда на купувача. То се знае, че който си продава окото, е беден човек, потънал в дългове, изпаднал в безизходица. На него хирургът лепва едно стъклено око на мястото на изваденото, а богаташът си отива след няколко дена с две здрави очи... Аз знам една такава история и ще ти я кажа — рече

капитан Негро, като се плесна по коляното. — Един такъв богаташ, някой си мистър Бътърсби, ослепял с лявото си око и си купил ново око от един безработен. Тоя безработен, както изглежда, много теглил из Ню Йорк, много мрачни дни преживял, та станал твърде мрачен човек. Мистър Бътърсби сключил доста изгодна сделка с работника. Хирургът му присадил чуждото око. Операцията излязла съвършено сполучлива. Бътърсби лежал в луксозната клиника цял месец и си отишъл щастлив в своя грамаден и богат дом, а работникът с изкуственото око изчезнал още на третия ден от клиниката. Но какво е станало? Дясното око на мистър Бътърсби виждало хората и нещата по един начин, а другото — по друг начин. Като зажумявал с лявото си око, всичко му изглеждало точно такова, каквото той го знаел и каквото го оставил преди операцията. Жена му била красива и добра жена, дъщеря му била не по-малко красива от майка си, макар и малко по-глупава от нея, синът му изглеждал като истински джентълмен, а колкото до дома му — той бил великолепен, богато и с вкус нареден дворец.

Но като зажумявал с дясното око и поглеждал през лявото, всичко се обръщало наопаки. Домът му се показвал мрачен, някак страшен с дебелите си килими и завеси, които попивали всеки звук и поддържали плътна тишина в многобройните стаи. Дори себе си мистър Бътърсби виждал в скъпото венецианско огледало не като всеуважаемия, важен директор на фирмата, а като същински крокодил.

Постепенно той се разделил на две души, на два ума, както имал и две различни очи. По цял ден стоял заключен в кабинета си и като зажумявал ту с едното, ту с другото око, опитвал се да проумее кое око вижда истината. Но от тая работа нищо не излязло. Мистър Бътърсби се мъчел като грешен дявол и загубил двадесет и три фунта от теглото си. Тогава той повикал един от най-добрите философи в Америка.

— Кажете ми — рекъл той на философа, — кое от моите различни очи вижда истината?

— Истината ли? Че тя изобщо не съществува — отрязал философът. — Тя не е за нашия беден човешки ум.

— Но моите очи ми показват съвсем различно нещата и аз не мога да живея така! — изпъшкал нещастникът.

— Най-спокойно се живее изобщо без очи — рекъл философът. — Изберете си някое философско учение, например моето, ако е

според характера ви, така да се каже, и вярвайте в него. Ако и това не можете да направите, тогава вярвайте в това, което печатът пише.

И философът си отишъл, а мистър Бътърсби си останал в кабинета да смига ту с едното, ту с другото си око.

На другия ден той решил да повика един пастор.

— Чадо — рекъл пасторът, — казано е в евангелието: „Ако лявото око те съблазнява, извади го. По-добре да загубиш едното си око, отколкото да загубиш душата си.“

Тъй разрешил въпроса пасторът и си отишъл. А мистър Бътърсби, като не се решил да извади присаденото си око, след два месеца се умопобъркал...

Капитан Негро се разсмя весело на анекдота, който бе слушал някъде. Той се наведе над сандъка и взе сърнето в ръце.

— Ще го кръщаваме, а не знаем дали е мъжко, или е женско — рече той.

Оказа се, че е мъжко. Започнахме да спорим какво име да му дадем и накрая се съгласихме да го кръстим Май, в чест на месеца, през който беше се родило.

Черния капитан си намери калпака, тупна го на масата и извади от куфара седефените черупки от морски миди. От тях направи мъничък гердан и го окачи на шията на нашия кръщелник.

НОЩНА ГОСТЕНКА

На другия ден се захме да построим кошара за сърнето.

Оградихме с пръти част от поляната, близо до хижата, оплетохме между тия пръти тънки клони и лозина, оставихме една вратичка и работата беше свършена.

След два дни Май нощуваше в новото си жилище заедно с мисис Стейк и с нейното яре. Той беше доста закрепнал. Можеше да тича не по-лошо от ярето, обаче бе много по-дребен от него. Козата се оказа лоша — не му позволяваше да суче от вимето ѝ и ние бяхме принудени да храним сърнето с ръка: напълвахме една бутилка с прясно издоено мляко и втиквахме гърлото ѝ в устата на Май. Той пиеше жадно и вървеше след нас като кученце.

Капитан Негро се привърза към нашия храненик с цялата си душа и все повече намразваше козата.

— Щом Май порасне, ще я заколим. И нея, и ярето ѝ. Не мога да понасям жълтите ѝ очи — казваше той, като сочеше мисис Стейк, която преживяше замечтано и пръхтеше от време на време, клатейки брадата си.

Нашето „стопанство“ бе станало доста богато. Имахме си кон, коза, яре, сърна, кокошки и петел, които капитанът купи от близките каменовъглени мини, имаме си и зайци. Те подскачаха по цял ден из гората. Капитанът им възлагаше големи надежди и все очакваше да се народят зайчета.

— Лисица ги яде — реши капитан Негро. — Не чуваш ли как Хектор лае?

Той запря зайците в обора при коня и се накани да отива отново в града, да купи още няколко, тоя път само женски.

— Нощес лисицата пак дойде. Защо не вземеш пушката да я пазиш? Като се качиш на верандата и се криеш там, тегли ѝ един и я пребий. Тя ще ни съсипе — рече той една вечер.

И аз бях чул, че Хектор лае нощем. Той спеше в колибката си, близо до вратата на хижата. Естествено беше да лае. Наблизо

минаваше дивеч, сърните се обаждаха призори, лисици ходеха наоколо из гората, всякакви звуци се носеха из планината. Хектор ненавиждаше лисиците смъртно и лаеше по тях с голямо ожесточение, но сега лаят му беше рядък и неуверен. По-скоро той бавкаше и скимтеше. Всеки случай реших да вардя тая нощ.

Щом се навечеряхме и капитанът си легна, взех пушката и се скрих на верандата. Оттам виждах много добре вътрешността на кошарата, из която трополеше Май и припкаше ярето. Двамата малчугани се гонеха в меката лунна светлина. Конят пасеше по-надолу като тъмна маса и дрънчеше от време на време с букаите си. По къдравите върхове на гората месецът изливаше светлината си и правеше затихналата гора да изглежда като изляна от тъмен бронз. Тук-там из нейната дълбочина, където се промъкваше лунната светлина, белите стъбла на букаите светеха като сребърни.

Изминаха два часа. Взирах се към гората и се мъчех да различа всяка сянка по поляната. И ето че Хектор тихичко заскимуца. Край гората премина силует на някакво животно.

Кучето продължаваше да скимти и да се тегли на синджира.

„Пусни ме, пусни ме!“ — сякаш казваше то.

След малко нещо изтрополя. В кошарата скочи едро животно. Мисис Стейк недоволно изпръхтя. Непознатото животно изведнъж блесна под светлината на месечината.

„Вълк!“ — помислих си аз и вдигнах пушката.

В тоя миг Май прекоси кошарата и се пъхна под корема на непознатия звяр...

Бързо снех пушката от рамото си. Стана ми ясно кой ни е посещавал всяка нощ. Старата сърна Мирка бе идвала да се вижда със синчето си. Значи, тя беше родила само едно сърне, иначе не би дошла никога. Борила се е със страха, но майчиното ѝ сърце го е преодоляло. Всяка нощ е идвала към хижата. Ту се е приближавала, ту е избягвала, уплашена от кучето и от нашите гласове... И тъй, докато се е решила.

Слязох безшумно в двора, отвързах кучето и го прибрах в хижата. После заех мястото си на верандата. Искях да направя срещата между сина и майката по-спокойна.

Докато ставаше свиждането, месецът започна да залязва. Сенките на гората пораснаха чудовищно и покриваха целия двор. Минаваше полунощ. Май сигурно беше се насукал с топло, майчино

мляко. И Мирка се е почувствала облекчена от това. Обхвана ме страх, че може да го отвлече със себе си. Кой знае дали няма да разбие оградата и да отвори някой прелез през нея.

Аз се изкашлях. Последва глух тропот. Старата сърна бягаше към гората...

Вързах отново Хектора близо до кошарата и се върнах в хижата.

Черния капитан спокойно спеше в своя голям железен креват. Тялото на мореплавателя почти изчезваше в увисналата като торба пружина. От двете страни на леглото се подаваха само краката и калпакът му.

Той се разбуди и попита:

— Какво става вън? Има ли вятър?

— Няма. Защо ти е?

— А бе присъни ми се, че съм в Ова-раа. Там ставата циклони и вдигат хората във въздуха като сламки. Особено жените, понеже носят рокли.

— Къде е това Ова-раа?

— Канибалско островче в Тихия океан. Там без малко не ме свариха в един кюп.

— Знаеш ли, че имахме гостенка?

— Лисицата ли?

— Не, майката на Май, Мирка.

Аз му разказах всичко. Капитанът зацъка с уста.

— Знаеш ли какво му е казала старата сърна? — рече той и се ухили. — „Бягай, сине, хората ще те опекаат и ще те изядат.“ Животните мислят за нас, че сме канибали. Нали виждат как ги изяждаме.

Кръглите му детински очи дяволито лъщяха в тъмнината. Той се разсъни и се готвеше да лъже. Побързах да му кажа лека нощ и да се прибера в стаята си.

Отвън кучето пак залая. Старата сърна пак беше се появила на поляната. Не биваше да идва тя повече, ще отвлече Май. Погледнеш, разбила оградата и го отвела...

Стъклата на западния прозорец отразяваха далечен отблясък от луната, залязла зад безкрайните ридове на планината. Горите се смълчаха. В тая късна доба наоколо скиташе дивеч. От покрива на хижата се обаждаше малката кукумявка, която имаше там гнездо.

ЮНСКИ ДЕН

Долу, в полите, започнаха да цъфтят липите, а дъбовете вече изпущаха възкиселичък клей, който привлича катериците и ги опиянява. Макар че бе началото на юни, листата на дърветата тук бяха млади и горите край хижата имаха съвсем пролетен вид. Долу не беше така. Там горите бяха сочнозелени, вечер изглеждаха маслени, а сутрин, когато първите лъчи на слънцето ги огрееха, ставаха като бухкави губери, толкова плътни, тежки и къдрави, че ме обхващаше безумно желание да ходя по тях. Там синчецът и теменугата прецъфтяваха, дивите карамфили разпукваха дългите си, остри пъпки и показваха пъстрите си роклички.

Реших да обходя местността край Солените извори и да набера малко върхари за нашия Май. Искях да видя какво става там. По това време на годината новите рога на елените растат най-бързо и животните усещат голяма нужда за сол. Сигурно в Солените извори бяха се къпали много елени, а после са чесали калните си тела о дърветата. Щях да узная много неща. Толкова много интересни работи стават из гората.

Окачих далекогледа на шията си и така го мушнах под куртката си, че да не трака, кога вървя, взех двуцветната си пушка и се сбогувах с капитана. Той предпочиташе да остане в хижата да готви, отколкото да ходи по обиколка.

— Капитане — казах аз, преди да тръгна, — внимавай за Май. Не го пущай на полянката с козите. Майка му се готви да го отвлече.

— Ако го отвлече, ще я застрелям — отговори той.

— Ти гледай да не стане това. Как тъй ще я застреляш?

— Ако го отвлече, единственият начин да го хванем отново е да застреляме старата.

— Какви са тия глупости? Защо си толкова свиреп?

— Не съм ял месо от месец и половина.

— Е, нали ще заколим ярето на мисис Стейк — казах аз.

Той се изсмя. Стоеше на входната врата с червената си блуза и с кухненската кърпа през рамо.

— Да не мислиш, че някой ден няма да се изтровим с тия гъби... Кога мислиш да направим това?

— Ярето ли? Като се върна, ще решим.

Спуснах се по стръмната рътлина, която започваше под хижата. Навред по старите трупи бяха израсли гъби — жълти праханицы и хъртови уши. Къпините хвърляха зелените си мрежи по гнилите пънове. Мравуняците бяха подновени. Като кадифе лъщяха мъховете по едрите гранитни камъни, които се виждаха тук-там из вековната гора. Радостно вървах по нашата пътечка. Много обичам тая гора с нейните прави, мощни дървета и понякога, като се спра до някой великан, облягам се о грапавата му снага и пипам с ръка твърдата му кора. Така чувствам по-осезателно могъщата сила на дървото, неговата непоклатимост и винаги се учудвам на земята, която го храни.

Смъкнах се в дола, дето се пенеше един поток. Тук бе сенчесто и влажно. Рътлината се пречупва, гърбът ѝ тръгва почти хоризонтално. Стигнах едно място, където тя е покрита с мъх. Стъпките ми станаха безшумни, като че вървах по килим. Мъхът е бледожълт, ту оловносив, защото отдолу земята е камениста, с мътен, калночервен цвят, а наоколо гората е закелявяла. Дъбчетата са ниски и така са изкривени, сякаш оттук бе преминал пожар. Не обичам тия жалки храсти. Те напомнят уродчета, но да се ходи по мъха е приятно и полезно. Полезно е за това, че лесно може да се издебне някоя сърна. Но тоя път в келявата гора видях само една лещарка. Тя се мярна пред мен и тутакси изчезна — сива и странно пъстра — зад един камък, където сигурно бяха пилетата ѝ.

Отминах келявата гора и навлязох в млада гора от бук и дъб. Мъхът под краката ми стана плътен и сочнозелен. Тук винаги съм срещал дивеч. Я някоя червена като пламък лисица ще прекоси гърба на рътлината, я някоя сърна ще извреци уплашено и ще видя бялата и задница да се носи между дърветата. В такова спокойно и ведро утро дивечът не е толкова плах. Не помръдваше нито едно листо. От влажната гора лъхаше прохлада и сутрешен мир. Зад мен се издигаше планината като стена и тъй огромна и раздиплена беше тя, че когато се обръщах и я поглеждах, изпитвах възхищение и малко страх...

От една хралупа безшумно излетя бухал, размаха широките си криле и се скри в тъмната дълбочина на един дол. Продължих пътя си с дебнещи крачки и така достигнах едно хубаво място, където рътлината се огъва като конско седло. Тук растяха диви череша и лози, спуснали своите дебели, ликави въжета от дърветата, по които бяха се увили. Два гривека изплющяха с криле и уплашено излетяха от една череша. Бяха дошли да видят дали плодовете са узрели... И ето, ниско в долината чух умолителен писък. Две птици, прилични на ястреби, се гонеха над гората. Бяха две кани. Мъжката молеше другарката си да кацне на някое дърво. Женската, обзета от лудешко желание да лети, нарочно дразнеше своя другар. Като волни хвърчила се носеха двете птици. Ту политаха ниско, докосвайки върховете на гората, ту отведнъж се издигаха високо над зеленото море. Тогава писъците на мъжката каня ставаха по-умолителни и пронизителни. Тя следваше другарката си неотлъчно, като махаше неспирно с криле, сякаш искаше да ѝ покаже колко много е измъчена от тая игра. Но женската беше неумолима и не искаше да знае. Ней ѝ се летеше, летеше... Толкова хубаво е да се лети над тия росни, млади гори, да се рееш в свежия, опиващ с прохладата си утринен въздух, а под теб да се пенят потоците и доловете да разтварят зелените си пазви!...

Дълго време следях играта на влюбените птици. Снех далекогледа, гледах ги в синия лазур на небето и завиждах на играта им. После продължих пътя си по рътлината.

Минах по седлото със същите дебнещи стъпки. Минавал бях оттук и зиме, и есен и помнех как изглеждаха тогава тия гори. Имах си едно място, отредено за почивка. То беше на една полянка, където растеше изкривено дъбче. Неговото стъбло приличаше на обърната надолу буква „С“ и аз седях на него като на стол. През есента тук видях един сръндак. Ходеше без рога, защото току-що беше ги хвърлил. Много ми се искаше да го видя пак.

Когато седнах на дъбчето, беше настъпило пладне и слънцето почна да напича. Гората се стаи. Сенките в доловете изчезнаха, изчезна и сутрешната мъгла по върховете. По това време от деня винаги изпитвах малко тъга, както и вечер, когато слънцето залязваше зад горите и на хоризонта оставаше лилаво петно, като пепел под изтляваща жар. Тогава си мислех за хората в градовете. В такива

вечери капитан Негро също тъгуваше, дори Алчо, който пасеше на поляната, вдигаше глава и потъваше в размисъл.

Трябва да съм стоял на дъбчето доста време. От утрото не бе останало вече нищо. Слънчевите лъчи проникваха навред из гората. Те изпиха всичката роса и под тяхната педантична светлина гората стана съвсем обикновена. Големи мухи забръмчаха наоколо. Избръмчи някоя и кацне на някое листо, търка крилцата с дългите си грозни, космати крака, после се стаи, блажено затоплена от слънцето.

Станах, метнах пушката и продължих да дебна. „Нима днес няма да видя никакъв дивеч? Поне сръндака“ — мислех аз, като се спирах от време на време и надничах по склоновете на рътлината. И го видях.

Той беше заспал под мен, на южния склон близо до един пън, край който растяха две-три млади букачки, високи и прави като пръти. Мястото край него бе доста оголено, гората беше рядка, наоколо се синееше синчец и той спеше всред него. Беше сложил глава върху един от предните си крака, протегнат напред. Новите му рога бяха обрасли с мъх, сивата му зимна козина бе проскубана тук-там по широкия му гръб.

Извадих от пазвата си далекогледа, седнах върху мъха и му се любувах през стъклата. Как сладко дремеше, проклетникът! Слънцето изливаше върху него топъл дъжд, който падаше на златисти капки по тялото му. Беше се предал на спокойната пладня, изпълнена с мир и тишина. От време на време ушите му трепваха не защото долавяше някакъв обезпокоителен шум, но защото някой кърлеж започваше да го хапе, а не му се искаше да наруши дрямката си да се чеше... Под него, в долината, реката тихо бучеше, във въздуха се носеше неспирен, опиващ ек, като че някой викаше през всичкото време „о-о-о“, а двете кани продължаваха да летят и пицят...

Станах и тръгнах надолу. Вече не дебнех дивеч, но вървах още по-тихо, да не смутя със стъпките си тоя сладостно томителен покой. Струваше ми се, че дърветата и тревите ми правеха знаци да мълча. Аз се усмихвах и се чувствах горд, че вървя мирно из леса и макар че съм ловец, не закачам никого. Не смачках нито една тревица, не безпокоих нито една птица, не разгневих нито едно горско божество. Само каните продължаваха да пицят и това, кой знае защо, вече не ми харесваше...

Отбих се при Солените извори. Водата на единия беше мътна, пълна с кичури сиво-кафяви косми. Току-що беше се къпал елен.

Неговите стъпки личаха върху черната тиня като стъпки на вол. После продължих по течението на реката. Долината се стесни. От двата бряга се издигаха гъсти, млади гори. От тях идваше особен мирис, какъвто гората издаваше, когато слънцето я напече. Пушката висеше на рамото ми, а каните продължаваха да пищят много наблизко. Излязох от теснината. Долината отново се разшири и показа една хубава продълговата поляна. Тъкмо в тоя миг каните се спуснаха над главата ми. Спусна се женската, а мъжката я последва и тогава ето какво стана: някой сне пушката от рамото ми и гръмна...

Женската каня изпищя, отпусна криле и политна към гората, а гората я погълна и я скри от очите ми, сякаш искаше да потули по-скоро това убийство. Планината изстена и се изпълни с ропот и дълго време ропта с всеки свой дол и с всяко свое усое...

Пушката димеше в ръцете ми. В ушите ми ечеше гърмът, протестът на планината се носеше като тътен по цялата ѝ снага, а пред очите ми се мяркаха червени и сини петна. Топла вълна премина по тялото ми...

Как ли бе трепнал и подскочил дремещият сръндак? Каква смъртна тревога е помътнила черните му очи, донякъде спокойни и блажено кротки! Как широко са се разширили ноздрите му, как бързо се е разтворило бялото огледало на задницата му! Хукнал е да бяга из гората, обзет от паника. Паника е изпълнила цялата планина. Сто чифта дълги като чехли уши на кошути са се размахали и сто чифта очи са разширили гледците си, пълни с ужас...

Не смеех да се върна назад.

Стигнах до една запустяла дъскорезница, надникнах в буренясалата вода, погледнах посивялата сграда — полуразрушена и сякаш обгоряла. Две грамадни греди се издигаха от разбития дъсчен покрив, а над него стърчеше пречупеният улей, през който някога е падала водата и е въртяла жестокия трион. Някой дървар е клал тук огън и сега пепелта — влажна и сива — стои като оловна пита, а наоколо е останал говежди тор и смачкана кутийка от цигари.

Време е вече да се връщам. Но не по същия път, не през долината. Изкачвам се по рътлината, спирам се на едно хубаво седло, обядвам, после се изтягам върху мекия мъх, слагам приклада на пушката под главата си и заспивам...

Когато се събудих, слънцето се мятеше над синкаво-зеления хребет — топло и голямо. Настъпваше хубавата юнска привечер и сенките нарязваха доловете. Беше весело. Само самотната каня продължаваше да пици и да вика своята мъртва другарка...

Върнах се в хижата. На поляната пасеше конят. Вратата на хижата беше затворена. Чух вика на капитана. Той ходеше из гората и викаше:

— Май! Май!

Старата сърна беше отвлякла сина си.

СТАР ЗАЕК С ГОЛЕМИ УШИ

Моят другар е много тъжен. Забрави да сготви хубавите гъби, които набрах тая сутрин. Не го сдържаше в хижата и сега продължава да ходи из гората и да врещи като сърна. Със себе си е взел мисис Стейк и нейното яре. Вярва, че с тях може да подмами нашия Май.

На обед се върна, седна на масата и тупна калпака си върху нея.

— Отвлякла го е далече — каза той и ме погледна гузно. — Тая мръсна коза е виновна за всичко. За какъв дявол ни е сега?

Мълчах.

— Щом няма вече сърнето, тя е съвсем непотребна... Как мислиш, може ли Мирка да напусне тия места и да отведе Май другаде?

— Не знам.

— Пуф! — изпъшка капитанът.

Хижата сякаш е опустяла. Стаите са пълни със светлина, но белите варосани стени изглеждат смълчани.

Капитан Негро се отказа да говори повече с мен. Той си даде сърдит и мрачен вид и се залови да готви, като дрънчеше едно със съдовете. От време на време отиваше до вратата, поглеждаше към гората, казваше „хм“ и с гордо възмущение се връщаше в кухнята, където се чуваше как се пържат гъбите. Така той, старият дявол, хитруваше със себе си и с мен, като искаше да представи работата така: „Не разбирам защо Май все още не се връща. Нали му заръчах да си дойде навреме“...

Приготви гъбите и мълчаливо ги сложи на масата.

— Не ми се яде — заяви той съкрушено и се върна в кухнята.

Станах, тихичко се приближих до кухнята и надникнах през прозореца. Черния капитан стоеше гърбом към мен и лапаше с голям апетит пържените гъби, насипани в една алуминиева талерка, като мърмореше нещо под носа си...

Аз се върнах в стаята. Нямаше смисъл да сложа край на комедията. Капитанът беше човек със силно въображение — така

изживяваше по-леко вината си.

Привечер му казах:

— Напълни една бутилка с мляко и ми я донеси.

Той трепна, ала не посмя да пита какво ще правя с нея.

Сложих бутилката в торбата и тръгнах. Капитанът ме изпрати до самата гора. В очите му виждах въпроса: „Какво мислиш да правиш?“ Но той не смееше да го зададе.

Съжалих го и му рекох:

— Отивам да диря Май. Убеден съм, че ти нарочно остави старата сърна да го отвлече. Да, нарочно! Да ме принудиш да се съглася да я убием. Да ядеш месо!

Той ме изгледа изумено и започна да се кълне:

— На, да умра на място, ако това е така! Мисис Стейк е виновна за цялата работа. Тя започна да блее. Бях я вързал под скалата. И ярето блее. А Май започна да се блъска в кошарата. Тогава рекох: чакай да пусна ярето. Пуснах го, обаче Май продължаваше да се блъска...

— То се знае, пуснал си и него — прекъснах го аз, защото не ми се искаше да слушам оправданията му. — Хайде, довиждане. Стой в къщи.

— Какъв ти е планът? — рече той.

— Нямам никакъв план.

И наистина нямах план освен едно хрумване, на което не отдавах голямо значение. Май беше общувал с нас около две седмици. През това време майка му го навестяваше почти всяка нощ. От деня, в който бяхме узнали за тия посещения, сърната бе идвала много пъти. Ние с капитана решихме да прекъснем срещите, но после променихме решението си. Защо пък сърнето да не посуче майчиното си мляко? Защо да не се опитаме да опитомим старата сърна? Така тя щеше да привикне с нас. Сега трябваше да открия тяхното ново местожителство. Май не бе забравил бутилката с мляко, а Мирка не го заравяше вече в шумата, защото беше достатъчно голям да я следва.

Тръгнах по гребена на планината. Тук има нещо като път или поточно алея в стар, много стар парк.

Слънцето се е потопило зад хоризонта и червеният му диск се е закрил наполовина. Зад тежката зелена завеса на гората небето излива потоци червена светлина. Долу рътлините се преливат и изчезват в червеникави и масленозелени тонове. Върху тях се набира тънка

синкава мъгла. Това е вечерният здрач. Там вечерта идва по-рано и си отива по-късно, отколкото тук, по върховете. Ето кръглата поляна, обрасла с равнец, див чесън и кантарион. Обгоряло от гръм дърво стърчи самотно сред нея, като черна колона. Под него са израсли корави, сиво-бели гъби, обхванали са го от долу до горе като струпеи.

Избирам едно потулено място и се спирам на полянката да слушам дали наоколо не ходи дивеч. По това време сърните излизат на паша. После продължавам към насрещното седло. Знам, че там има скали, на които през есента денуваше стадо сърни. Пътят минава под височината и я опасва от южната страна. Един голям бял камък стърчи всред него, а по-нататък е паднало дърво, което го препречва.

Вървя бавно и внимателно. Често се спирам и слушам. Слънцето се е скрило напълно. Насрещният хълм, приличен на грамадно стъпало, е залян със студена червеникава светлина, сякаш под него има жарава, която го облива със сияние.

Изведнъж от върха над мен проехтява силен рев. Той е хриплив и зверски див. Вековната гора го прави мощен и застрашителен.

Оставам на пътя неподвижен и усмихнат.

„Хаау-у!“ — чува се втори рев. В него трепти пълен с ужас въпрос.

Аз продължавам да стоя неподвижно, дори преставам да дишам.

„Баф! Баф!“ — пита сръндакът, сега вече по-спокойно.

Макар че не го виждам, много добре знам какво прави. Спрял се е с вирната глава към мен. Не ме вижда, но усеща присъствието ми и сега пита какви са моите намерения.

„Баф! Баф!“ — казва той, което значи: „Ей, какво мислиш да правиш? Ще ме гониш ли?“

Като не получава никакъв отговор, започва да се съмнява в моето съществуване. Но това, вместо да го успокои, го изпълва с нов ужас. Той изревава още по-силно, хуква да бяга с пращане и с трясък и пак започва своето: „баф! баф!“ Ала неизминал и двадесет метра, спира се, слуша и отново се учудва. Никой не го гони. Ново съмнение, нов ужас, ново бягство и нов рев. Той души въздуха с черната си влажна муцуна, оглежда всяко дърво, вслушва се с наперени уши. Няма никакъв човек, няма никаква опасност. Всичко изглежда спокойно. В гората са изгаснали и последните огнени стрели на залеза. Хоризонтът се покрива с алена препаска. Тъкмо време за паша. И той решава да се

върне в сечището, но в този миг вечерникът пак донася моята миризма и пак нов рев, пак бягане, трясък и „баф! баф!“

Това продължава цели пет минути. Най-сетне неговото сърце не издържа и той се спуска да тича край хълма. Така излиза на пътя зад мен и там се спира. Колебае се да напусне сечището, където е свикнал да пасе. Може би аз съм отминал? Неведнъж му се е случвало да мине край него човек и почти винаги този враг мирно е отминавал, а той напразно е лаял. И той решава да тръгне по пътя. Върви безшумно и души като куче черната, влажна земя.

Седнал съм на падналото дърво. Дрехите ми са зелени. Ако стоя неподвижно, мъчно мога да бъда забелязан. Пушката е сложена под дървото, да не ме издаде с блестящите си цеви. И както си стоя и гледам към сечището, зад гърба ми се чува нов, още по-уплашен рев. Нещо изтрополява и гледай ти как реве и лае този обесник, как тича и пращи, сякаш иска да вдигне цялата планина на главата си. Избяга в долината към мините и оттам дълго време чувах неговото лаене и грухтене, сякаш ме ругаеше и се възмущаваше от хитростта ми.

Смея се гласно и му казвам:

— Кой ти е крив, щом си толкова любопитен? Какво те изкушаваше да ме видиш? Или защото си млад и силен, искаш да поиграеш на страх? Сигурно ти е приятно да изпитваш неговите тръпки, понеже през деня си скучал в хладната, прекрасна сянка на гората. Безделник си ти и не ме интересува. Изпълни планината с рева си и кой знае дали Мирка не е избягала оттук.

Решавам да отида до обгорялото дърво, на отвъдното седло. Някакъв гъбар или дървар е клал огън в корените на бука и сега огромното дърво, най-високо и най-старо в тая местност, стърчи изсъхнало и почерняло от едната си страна. При първата буря то ще се пречупи и тогава тежко и горко на ония дървета, които са под него.

От северната страна на седлото върви елен. Познавам това по пращенето. В гората започна да се набира здрач. Дневната светлина се смесва със светлината на непълния месец, който жълтее между клоните.

Връщам се назад. Искам да отида към нашата чешмичка. Може би Мирка не е напуснала любимите си места?

Постепенно лунната светлина започва да тече по белите стъбла на буките, върховете на гората блестят, сенките стават по-тъмни и по-

тежки, раздвижват се като черни дантели от вечерника, тук-там лъщят влажните от росата пънове. Всичко се променя от тая мъждееща, кротка светлина и планината става непозната. Окото на ловеца напрегнато се вглежда ту тук, ту там. Той дебне и слухти, и се задъхва, защото спира дишането си, и слуша с отворена уста всички подозрителни звуци. Не премина ли там заек? Не шуми ли сърна? Не пристъпя ли тежко елен? Някаква нощна птица се мярва зад дърветата, чиито листа трепкат и шептят, сякаш си доверяват тайни.

До чешмата има още двеста или триста крачки. Хребетът се повдига и образува малка стръмнина, хубаво сгряна от месечината, рядката и висока гора е пълна с лунен дъжд. Меко се белеят дебелия стъбла на буките.

Нещо изшумолява отпреде ми и аз заставам с повдигнат напред крак, който полекичка слагам на земята. Едро животно преминава от лявата ми страна и тутакси се спира. Виждам очите му да блестят на лунната светлина. То стои на десетина метра от мен и ме гледа. Гората хвърля върху тялото му сенчести капки, сякаш го е обхванала в черна мрежа. Изглежда доста голямо, сиво, с дълги уши, с дълги крака. Това е сърна...

Чудно е, че тя не бяга, не врещи, а ме гледа втрещено, сякаш не е сигурна, че вижда човек. Изминава половин минута и ето че край нея се мярва една сенчица...

Тогава изваждам бутилката от торбата. Млякото я прави да се белее в ръцете ми като тебешир. Отпушвам гърлото и леко я навеждам. Млякото започва да бълболи и да се излива по земята.

— Май, Май — шепна аз тихичко.

Старата сърна трепва и се отдалечава. Не виждам дали сърнето я следва, но се завтичвам подире ѝ, като продължавам да викам:

— Май, Май!

Стигам до едно паднало дърво и се блъсвам в сухите му клони. Тук расте бърз и висока коприва, която ме жили по ръцете.

— Май, Май, Май! — викам аз, шумя и пращя край дървото. Стори ми се, че оттук мина сърната.

Излизам от бурена и слушам. В ръцете ми се белее бутилката.

В гората е настъпила пълна тишина. Съкрушено въздъхвам и отпушвам ръце. Може би това беше друга, непозната сърна? Обръщам гръб на бурена и се готвя да се измъкна от него. Тъкмо тогава нещо

изшумолява и бързо се раздвижва. Гледам там, но не виждам нищо. Бързо престава да се движи, ала край мен има някой. Чувствам неговото мълчаливо присъствие. Оглеждам се и ето че нещо меко и влажно докосва ръката ми, в която държи бутилката...

В краката ми стои нашият Май и ме блъска с муцунката си. Изваждам тапата и той наляпва лакомо гърлото на шишето...

— Капитане-е-е! — радостно викам към хижата, макар да знам, че отгук той не може да ме чуе. После вземам сърнето в скута си и тръгвам бързо през гората.

Май лежи кротко на гърдите ми. Очите му блестят на лунната светлина, муцунката му докосва лицето ми и аз усещам дъха му, в който се долавя мирис на мляко и на още нещо друго, каквото има в дъха на агнетата. Острите му копитца драцят от време на време куртката ми. Той не иска да бяга, но все пак започва да се безпокои, пък аз разбирам защо ми се отдаде да го хвана толкова лесно. Старата сърна му е заповядала да се скрие в бърза, понеже на малчуганите като него не се позволява да тичат нощем из гората...

Надвесвам се над хижата. Отгоре виждам дългата, ниска постройка, от чиито прозорци излизат снопове светлина. Наоколо се носи мирис на дим. Черния капитан сигурно готви или пък чете джентлеменската книжка и мечтае за деня, в който ще заколим мисис Стейк или нейното яре. Той нищо не ми е казал за своето минало и аз все се готвя да го разпитам.

Реших да вляза в хижата с най-отчаян вид. Затворих Май в кошарата и отидох при капитана.

— Е — каза той, надвесен над една своя риза, на която пришиваше копче. — Какво направи?

— То се знае — нищо.

— Мъчна работа е да се намери сърнето. Кой знае къде го е скрила майка му. Гладен ли си? Приготвил съм хубава вечеря.

Нарочно си давах по-отчаян и уморен вид.

След вечерята отидох при Май. Отворих вратата на кошарата и той тръгна след мен. Стаите на хижата му харесваха повече от кошарата. Пред входната врата оставих сърнето и като я затворих след себе си, влязох в коридора. После казах на капитана:

— Стори ми се, че в двора има заек.

— Аха, аз го видях още миналата седмица, но забравих да ти кажа. Стар заек с големи уши.

— Точно такъв е.

— Чакай да отида да го видя — рече той.

Чух как отвори вратата на хижата и извика. А след това се втурна при мен със сърнето в ръце.

— Казах ли ти, че то ще се върне! — тържествено извика той с блеснали от радостна възбуда очи. — Ето на, че пак излязох прав!

Оставих го да „излезе прав“. Не исках да помрача неговата горда самоувереност.

В КАПАНА

На другия ден се заловихме да правим капан за старата сърна.

— Пак си измислил мъчна работа — оплака се капитан Негро, когато му изложих намерението си да хванем Мирка и да я опитомим.

Издигнахме стената на кошарата на такава височина, каквато сърната не можеше да прескочи, а зад вратата направихме друга, подвижна врата, толкова висока, колкото беше висока новата ограда. Тая втора врата привързахме с въже така, че с едно дръпване на въжето кошарата се затваряше отвед. Работихме два дни и тая работа не беше шега.

Първата нощ Мирка дойде до незавършената ограда, зад която се намираще синчето ѝ, но не посмя да влезе вътре. Изплашиха я тия преобразования, пък и Хектор бе вързан близо до кошарата.

Втората нощ се скрихме на верандата, като държахме края на въжето в ръце. Според нашия план, щом хванехме сърната, аз трябваше да сляза долу, колкото може по-бързо, и да застана до вратата, та в случай че в капана се появи дефект, да попреча на Мирка да се измъкне.

— Ще я пипнем! — уверено заяви капитан Негро, когато всичко беше готово.

Той държеше въжето в ръцете си много здраво и си даваше вид, като че щеше да лови лъв. Тая работа бе погълнала цялото му внимание и цялата му мисъл.

— Някой ден аз ще ти разкажа как улових в Индия един бенгалски тигър — каза той тихичко, когато се настанихме на верандата.

— Много интересна ще е тая история. Но сега трябва да пазим пълна тишина — рекох аз.

Мирка се появи към полунощ. Кучето бе прибрано в хижата, да не лае. Май затрополя из кошарата и майка му се приближи предпазливо. Тя обиколи няколко пъти високата ограда, като

отминаваше вратата, единственото място, откъдето можеше да влезе при синчето си.

Черния капитан подаваше чорлавата си глава над перилата на верандата и се мъчеше да не диша. Късите му ръце с възпретнати до лактите ръкави стискаха въжето. Сърната продължаваше да ходи край кошарата. Виждахме я като сянка под мътната светлина на месеца, затулен зад върховете на гората. Най-сетне Мирка се спря пред вратата. Ръцете на капитана започнаха да треперят. Тоя трепет можеше да се предаде по въжето. Аз се приготвих да му го отнема, ала в тоя миг сърната прескочи първата, ниска врата.

— Дърпай! — изкомандвах аз.

Капитан Негро опъна въжето с такава сила, че вратата се удари с трясък в рамката и едва не събори оградата. Въжето се опъна от нейния горен праг над цялата кошара до нас, като телефонен кабел.

— Тичай! — извика капитанът.

Втурнах се лудешки по стълбата и залостих вратата на кошарата с приготвената за тая цел дървена кука. След мен тичаше моят другар.

— Хвана ли се? — попита той.

— Тук е.

— Нали ти казах, че ще се хване. Ура-а-а!

— Не викай. Плашиш я.

— Чакай да я видим.

Надничрахме през разтрозите на грубата врата, скована от тънки пръти. Уплашената майка се притискаше в оградата и се блъскаше по нея.

— Трябва да я оставим на спокойствие. Иначе ще събори оградата и ще избяга.

— Не може да избяга. Оградата е здрава. Е, ами сега какво ще я правим? — рече Черния капитан. — Така ли ще я оставим?

— Не, ще я пазим.

— Най-умно е да я хванем и да я вържем. После ще я занесем в хижата.

— Ако я запрем в стаята, ще си строши краката. Ще разбие стъклата на някой прозорец и ще избяга. Тя е дива.

Капитан Негро се замисли. После каза:

— Ти стой тук и пази. Ей сегичка ще се върна.

Той влезе в хижата и дойде оттам с някакви въжета.

— В никой случай не съм съгласен да оставим сърната в кошарата — заяви той с тон, нетърпящ противоречие.

— А какво мислиш да правиш?

— Ще ѝ надяна ей тая работа!

Той вдигна въжетата пред очите ми. Показа се, че беше донесъл юлара на коня, към който бе приспособил набързо две нови въженца.

— С тия въжета ще я привържем под мишниците, в юлара ще пъхнем главата ѝ — обясни капитанът със същия авторитетен тон.

— Това е дивотия. Така само ще я утрепем — казах аз.

Капитан Негро не искаше да се откаже от намерението си и ние се скарахме. Съвсем не подозирах, че в него живее някаква особена страст да връзва дивите животни, която по-късно пак се прояви и завърши твърде трагично. И друг път бяхме се скарвали, но никога много сериозно, защото и на двамата ни минаваше твърде скоро.

Моят другар се прибра сърдито в хижата, пък аз изнесох дюшек, взех две одеяла и си нагласих легло в самата кошара, до вратата. Боях се, че Мирка може да направи лудешки опит да бяга и да се натъкне на някой от коловете по оградата.

Преди да заспя, дълго гледах бедното животно, което ходеше неспокойно край оградата и с вдигната глава напразно търсеше някоя пролука.

Над мен се разстилаше тъмносиньо небе, разсечено от широкия млечен път. Вятърът караше горите тихичко да бучат. Потоците им пригласяха. Мътната светлина на месеца обливаше огромната снага на планината и тя сякаш дишаше. Над главата ми висеше самият безкрай, а срещу мен, край противоположната страна на кошарата, сърната все ходеше и ходеше. Хълбоците ѝ трептяха и ако бих могъл да виждам очите ѝ, щях да забележа в тях мъката и ужаса на диво животно, загубило свободата си.

При мен дойде Май и допря влажната си муцунка до лицето ми. После легна върху одеялото. Планинската нощ беше хладна.

СЪРНЕШКИ ПАСТИРИ

Не беше мъчно да се опитоми Мирка. Ако се съдеше по зъбите ѝ, тя бе сравнително млада, около четиригодишна.

Отначало тя бягаше като луда из кошарата, когато някой от нас влезеше вътре да ѝ хвърли наръч къпина или да ѝ налее прясна вода в коритото. Но Май ни помагаше. Той идваше доверчиво и ядеше от ръцете ни. Майка му го гледаше с ужасени очи, а после стана поспокойна и по-малко плаха. Влизахме в кошарата с буца сол и давахме на малкия да бъде от нея. После оставяхме солта край коритото с вода и си отивахме. Мирка идваше да бъде охотно буцата. Солта е голямо лакомство за сърните и за елените.

Когато свикна да намира буцата, сложена до коритото, ние започнахме да даваме сол само на Май. На майка му отправяхме покани да дойде да бъде от ръцете ни. След много колебания сърната се престраши, приближи се с изпъната шия и със свити от нерешителност задни крака. Говорихме ѝ ласкаво и животното постепенно преодоля страха си. Сега Мирка позволяваше да я милваме, дори да я отвеждаме в хижата с приспособения за тая цел поводник на коня. Май следваше покорно капитана по петите, защото мореплавателят обичаше сърнето повече от всичко на света и постоянно го хранеше — „да расте по-бързо“. Само Хектор беше недоволен и в очите му се четеше отчаяние и тъга.

„Ти ме забрави — казваха те. — Някога ме караше да гоня тия дългокраки животни, а сега не ми позволяваш дори да лая по тях. За какво съм ти тогава?“

По-късно Хектор разбра, че нашите сърни не са както дивите, които беше гонил. Той не се вълнуваше вече от тяхната миризма, нито от близкото им присъствие. И те свикнаха с кучето и не се бояха от него.

Нашето домакинство малко пострада. Капитанът занемари кухнята, мисис Стейк ни опротивя. Заклахме ярето ѝ, та тя ходеше сама. Всичките ни грижи се насочиха към сърните. Капитан Негро ги

пасеше, а тая работа бе трудна. Мирка трябваше да се води с приспособения за нея конски повод и постоянно трябваше да се бди да не избяга.

Щом времето се поправи, работата тръгна по-леко. Така мина юли и август и настъпи септември — месецът, през който в планината узряват всички треви. Наближаваше времето да зареват рогачите.

Пригответхме се за нова работа. Обикаляхме високите планински поляни, където пасяха еленовите стада. През време на тия обиколки запирахме сърните в обора на коня.

Май беше вече пораснал. Слънчевите петна по тялото му отдавна бяха изчезнали. Той започна да държи главата си високо и на тясното му чело под леко накъдрената козина едва се показваха пъпките на бъдещите му рога. Той ги чешеше, където завърне — понякога идваше да ги търка в грубия шаяк на дрехите ни. Беше толкова опитомен, че изглеждаше неспособен да живее на свобода при дивите си събратя, които надминаваше по ръст и по тегло, защото бе хранен с хубава и обилна храна. И Мирка стана едра, необикновено красива сърна. Тя тежеше към двадесет и седем килограма. Гърбът ѝ бе широк и заоблен. Една тъмна ивица се показваше от бялата ѝ задница и свършваше чак до ушите. От бледосивата ѝ гуша, която имаше сребристосив цвят, много нежен и благороден, красиво се извиваше нагоре дългата ѝ, гъвкава шия като носа на древна галера. Големите и влажни очи напомняха очите на опечалена жена.

Един ден капитан Негро каза:

— Хайде да водим сърните с нас. Ще ги пасем и ще правим нашите обиколки.

Изплетохме нови поводници, с които привързахме сърните по особен начин, и ги поведохме из горите. Никой не беше виждал такива овчари и когато се случеше да срещнем някой дървар, миньор или колибарин, човекът ахваше от почуда.

През време на тия обиколки не видяхме нито един елен, защото се движехме шумно. Но затова пък три пъти водихме сърните на хранилищата. Насипвахме малко овес и ги принуждавахме да ядат от дървените корита.

Мястото беше диво, със сурова красота. Буен поток течеше по дъното на тая котловина, запазена от ветровете, и пълнеше тишината на гората с грохот и плясък. Свежозелените къпини и зеленика

покриваха двата му бряга, винаги отънали в роса. Между вечнозелената зеленика, прилична на лимонова гора, стърчаха построените от нас корита и коловете с набучени по тях буци сол.

С капитана решихме да построим тук барака, от която щяхме да наблюдаваме дивеча на хранилището. Една сутрин донесохме тесли, трион, гвоздеи и се заловихме за работа колкото се може, побезшумно.

Септември бе към края си. Наближаваше времето рогачите да зареват. Беше топло и хубаво време. Тук-там из горите се виждаха пожълтели листа. По буките се появиха първите червеникави петна. Дивите лози узряха и проточиха дълги, редкозърнести гроздове, тъмносини като дребни трънки. На тях се нахвърлиха всички птици — от гривяците до черните косове, сойките, дългоопашатите синигери, които приличат на големи запетаи и могат да ходят надолу с главите. Нощем улулиците викаха: „У-ху-ху-у! У-ху-ху-у!“ — и това угнетяваше и двама ни. Край хижата често преминаваха еленови стада и Хектор постоянно лаеше. Неспокойствие обземаше планината.

В края на месеца елените прореваха. Една нощ, когато изтънената като вежда луна лееше мъжделивата си светлина над тъмните, дремещи гори, чухме първия дрезгав рев:

— Бе-бе-бе-бе-е! Бе-бе-бе-е!

Излязохме навън. Нощта бе тиха и необикновено топла, като че някъде имаше пожар. Нещо потискащо се усещаше в топлия, задушен въздух. Улулиците викаха по-често и по-гръмко. Потоците не се чуваха да бучат, както преди. Само по върховете горите едва-едва шумяха и показваха, че високо по небето минаваше сух и горещ вятър...

НА ЕЛЕНОВИЯ ГРЪБ

Ковяхме покривните дъски на бараката. Нашите сърни кротко пасяха край потока. Капитан Негро беше се покатерил горе, а отдолу аз му подавах дъските. Той държеше гвоздеите между зъбите си и си даваше вид на опитен дърводелец.

— Откъде си се научил така добре да ковеш гвоздеи? — попитах аз, като търсех повод да узная нещо от неговото близко минало.

— Аз знам много занаяти — процеди той през зъбите си, в които и сега стърчеше един доста голям пирон.

— Нищо не си ми казал за твоя живот в града, преди да се разориш — рекох аз съчувствено.

Той се намръщи:

— За него не ме питай никога.

Тоя отговор даваше всякога, когато се опитвах да узная тая тъмна и неизвестна страница от живота му.

Часът беше девет, когато от дъното на котловината чухме силен шум. Като че някой друсаше дърво. Това друсане беше неравномерно — ту преставаше, ту отново започваше още по-ожесточено.

— Сигурно се чеше елен — каза капитанът, като извади гвоздеите от устата си и се вслуша.

— Може да е глиган — забелязах аз.

— Да отидем да видим каква е тая работа.

Вързахме сърните под навеса и слязохме надолу по брега на потока.

Друсането на дървото стана по-силно. Странни звуци, напомнящи мъчително пъшкане, идваха от дясната ни страна. Там имаше поляна и ние се завтекохме към нея.

В края на поляната, изправен на задните си крака, стоеше грамаден елен. Той беше закачил предния си крак в клоните на една дива круша. Изглежда, плодовете на дървото го бяха подмамили да се изправи върху него и сега кракът му беше се заклецил здраво в жилавите клони на крушата, точно там, където започваше копитото.

Животното беше плувнало в пот и в пяна. Главата му бе отхвърлена към гърба, езикът му изплезен, жълтите му очи бяха кръвясали. Като ни видя, то зарева и още по-бясно се задърпа. Крушата се разклати, но не го пусна. И двамата извикахме от изненада.

Капитан Негро пръв дойде на себе си.

— Той не може да се отърве по никой начин! Да го хванем!

Приблжих се и разгледах чатала, в който бе закачен кракът на животното. Еленът се задърпа още по-лудешки.

— Не приближавай, ще се освободи! — извика капитанът. — Да го свържем и спънем по-скоро.

— Защо да го свържем?

— Качвай се на крушата и му хвани крака, пък аз ще отида за въже! — нетърпеливо рече той.

— Не, това не бива да стане!

— Как ще пропуснем такъв случай! Ще го опитомим, защо да не го опитомим, както опитомихме сърната?

Нямаше време да му обяснявам, че да се опитоми възрастен елен, и то сега, когато е обзет от бяс, е безразсъдна работа.

Отидох под дървото, вдигнах пушката с цевта нагоре и като опрях дулото ѝ в копитото на закачения крак, опитах се да го повдигна и освободя. Ала не успях. Кракът беше залостен здраво.

— Какво правиш? Луд ли си? Защо го освобождаваш? — протестираше капитанът и дърпаше пушката от ръцете ми.

Еленът ревеше все по-мъчително и все по-лудо се теглеше, тъй че крушката се друсаше от долу до горе. Отново се опитах да откача крака с помощта на една върлина и пак не успях. Капитан Негро ми пречеше. Тогава се изкачих на дървото, извадих ловджийския нож и започнах да сека единия от клоните. Работех предпазливо, да не нараня крака на елена.

Капитанът продължаваше да крещи отдолу:

— Престани да сечеш клона! Трябва да го хванем! Стой, ти казвам! — викаше той със свойствената си упоритост и ме заплашваше с каквото му дойде наум.

Животното бе към края на силите си. То хъркаше и се задушаваше. От полуотворената му уста излизаше пяна. Очите му бяха пълни с ужас и мъка.

Най-сетне ножът се заби дълбоко в клона. От тежестта на елена клонът се строши с трясък, но кракът не се освободи. Трябваше да го измъкна от чатала. Черния капитан, обхванат от безумна идея, съблече червената блуза и я метна върху главата на животното. Блузата се заплете в грамадните рога. Капитанът я дръпна, но от това дрехата се закачи по-здраво. В този миг еленът се освободи, предницата му се свлече от дървото, животното се олюля и като се огледа диво, хукна да бяга.

Капитан Негро държеше в ръка края на блузата си. Той не искаше да я пусне за нищо на света и дръпнат мощно от първия скок на елена, се озова върху гърба му. Еленът го понесе.

Моят другар изрева от ужас. С оглушителен трясък еленът се завтече из гората. Той правеше огромни скокове. Червената блуза се развя като знаме на рогата му. Виковете на капитан Негро изпълваха долината и още повече влудяваха и без това обезумялото животно. Прилепен върху неговия гръб, другарят ми изчезна от моя поглед. Той ме викаше по име и както ми се стори, плачеше...

Завтекох се по следите на елена, започнах да викам. Никой не ми отговори освен ехото... Какво ли би станало, ако някой горски стражар срещнеше елена с червената блуза на рогата? Веднага щеше да донесе на околийския за това и ние е моя беден другар трябваше да даваме обяснения. Впрочем, кой знае как щеше да се върне капитанът.

Ето докъде го доведе неговата страст да връзва дивите животни!

НЕ СИ ЛИ ТИ... НАШИЯТ ТОШКО

Преди да разкажа как се върна капитан Негро и какво последва след това, трябва да кажа нещо повече за него. Тъкмо тук му е мястото, защото след злополучната случка с елена аз се озовах в хижата сам, а там чакаше възрастен човечец, с извехтяла шапка, цветът на която изобщо не можеше да се определи, с износено палто, чиято вдигната яка пазеше неговия тъничък и сбръчкан врат от хладния планински въздух.

Той се разхождаше назад и напред край хижата и мъченически поглеждаше пътеката, очевидно изплашен от мълчанието на вековната гора.

Когато му се представих, оказа се че е съгражданин на капитана, дори негов акранин, почетен адвокат, с пожълтели от тютюн зъби, с мършаво, сиво-зеленикаво лице, приличен на голям скакалец. Той се връщал от някаква махаличка, дето бил ходил по работа, и се отбил насам „да подиша здрав въздух“. Обаче според него въздухът бил „много силен за неговото метиляво здраве“. На шосето го чакаше една бричка.

Аз го поканих в хижата и там, след като се постопли и изпи чаша ракия, той ми довери, че бил дошъл тук не само да диша „здрав въздух“, ами и да се срещне с капитана, с когото имал да урежда стари сметки.

— Капитан Негро току-що замина за града — излъгах аз. — Там вие ще го намерите много по-лесно.

— О, щом е в града, сигурно ще го намеря, макар че той се крие от мен — отговори адвокатът и се усмихна хитро. — Мога да ви кажа откровено в какво се състои работата. Аз съм пълномощник на един търговец на добитък, с когото някога капитан Негро беше съдружник. Между двамата има неуредени сметки.

— Много искам да узная миналото на капитана. То не ми е известно — казах аз.

— Не ви е известно? Нищо не ви е известно? — учуди се адвокатът и повдигна гъстите си вежди тъй, че по тясното му, сухо чело веднага се появиха пет дебели бръчки.

Отдавна търсех случай да узная нещо повече за моя другар и помолих мършавия господин да ми разкаже какво знае за него. Ще си позволя да го предам с мои думи, без да го преинача освен много малко, в интереса на истината, както се казва в такива случаи.

Преди десетина години капитан Негро пристигнал неочаквано в родното си градче, което бил напуснал още като юноша. Скитал цели двадесет и пет години по всички морета и океани, вече застарял, пенсиониран, със спестени парици, той решил да пусне котва завинаги в това малко градче.

Неговото пристигане било забележително събитие. То станало в един горещ юлски следобед, когато улиците на градеца били безлюдни.

Синя кола, наета от железопътната спирка на тридесет километра оттук, известила със своя клаксон пристигането на мореплавателя. Тя минала през площада и се спряла до една варосана къща, бяла като печурка. Капитан Негро стоял в колата, разположен на задната седалка. Пред него били сложени два куфара, облепени с етикети от най-различни хотели в света.

Автомобилът бил заобиколен начаса̀ от тълпа дечурлига, изникнали неизвестно откъде. Шофьорът отворил вратата и капитан Негро застанал пред къщата. Той я огледал несигурно и запитал почти строго:

— Тая къща не е ли на фамилията Караминков?

Тия думи били произнесени с доста силен чужд акцент и едва били разбрани от дечурлигата.

— Тя е — отговорило едно хлапе, очите на което не могли да се откъснат от пъстрата жилетка на капитана. Широк златен ланец излизал от единия ѝ джеб и влизал в другия, като описвал грамадна буква „З“.

Капитан Негро бутнал вратата и влязъл в къщата. Посрещнала го дребничка старица. Очилата ѝ лъскали над сбръчканото ѝ чело, престилката ѝ висяла мокра, изцапана със сапунена пяна. В ръцете си бабичката държала дървен гребен и парче лютив домашен сапун. Зад къщичката в малкото дворче още грухтяла свинята, която старицата току-що била изкъпала.

Втрещена от внезапната поява и напетия вид на непознатия господин, който така безцеремонно се вмъкнал в къщата ѝ, бабичката не знаела какво да каже. А капитан Негро изглеждал доста разочарован от жалкия вид на леля си, която приличала на измокрена мишка. Двамата се гледали цяла минута, без да произнесат нито една дума.

— Е, не ме ли познаваш? — усмихнал се най-сетне племенникът и в хладната полутъмнина на тесния входник блеснали неговите два златни зъба.

Бабичката примигала, по челото ѝ се появила още една бръчка. Тя се възряла в капитана и несигурно промълвила:

— Че май като да те познавам. Не си ли ти... нашият Тошко?

— О кей, аз съм — рекъл мореплавателят.

— Зло да не те познае — извикала лелята и като хвърлила сапуна и гребена, прегърнала племенника си...

Такова било посрещането на капитан Негро от единствената му роднина в градчето.

Бабичката настанила капитана в най-хубавата стаичка на горния кат. Там капитан Негро отворил американските куфари. Те били пълни с дрехи, тоалетни принадлежности и разни непотребни неща. Имало японски параван, мидени черупки, дъвка, шише уиски и множество дреболии.

Капитанът подарил на леля си копринен плат и един гребен, за който казал, че бил направен от бегемотски зъб. След това той разгледал родната си къща и разочарован от жалкия ѝ вид, започнал да разправя на старицата за своите пътувания по света.

Като се убедил, че не е забравил родния си език, оттеглил се на почивка в стаичката и оттам слушал как пътната врата на къщата се отваряла и затваряла, как идвали и си отивали любопитните съседи и съседки, които разпитвали лелята за него, как някои пляскали ръце и ахвали от почуда. Мълвата за пристигането на „американец“ и за неговите „богатства“ плъзнала като паяжина из града.

Капитан Негро се усмихвал самодоволно и от време на време се оглеждал в огледалото.

На другия ден той решил да смае съгражданите си и се появил на улицата в каубойски костюм. На главата си сложил сомбреро, зелена кърпа била вързана около късия му врат. Кръстът му бил опасан с револверен патрондаш, макар и без нито един патрон, понеже още с

пристигането на родната земя митничарите го обезоръжили. Високи чизми силно пристягали доста пълничките му прасци.

Той тръгнал по единствената главна улица с убийствено бавен и невиджано важен ход. От време на време се спирал пред някой бакалски дюкян, по чиито кепенци висели низи цървули, газеничета или паламарки, заглеждал се в някой сарач и след като задоволявал любопитството си, отминавал с гордо отметната назад глава. И без това той обичаше да върви напето, както вървят почти всички нисички на ръст хора, но тогавашният му вървеж бил просто величествен.

През това време юлското слънце напекло и капитанът бил принуден често да сваля сомбрерото и да бърше потта от челото си. След него вървели тълпа дечурлига. От кафенетата и дюкяните излизали граждани да видят „чуждоземеца“. Капитан Негро посрещал със строги очи любопитните погледи и се правел, че не чува смеха зад гърба си.

Най-сетне това му омръзнало и той повикал най-голямото от хлапетата, които вървели след него. Хлапето се приближило със страх. Капитан Негро поллюбопитствал да узнае на каква височина над морското равнище се намира неговият роден град, кой паралел минава край него и каква е неговата северна ширина.

— Не знаеш ли? — учудил се капитанът, когато смутеният дангалак обвесил нос. — Че какво ви учат тогава в гимназията? All right^[1], аз трябва да се срещна с директора.

Той изразил на лицето си голямо възмущение и прекратил разходката. Тоя ден обядвал в къщи, където лелята заклала две пилета и ги опържила с чесън.

Целият град вече говорел за него, обаче капитан Негро нарочно забавял появяването си в обществото. След хубавия обед той си поспал и привечер отново излязъл.

Сега бил облечен в син костюм, безупречно ушит от някакъв шивач на 456-о авеню в Ню Йорк. Риза от манилски памук със снежнобели ръкави, вратовръзка на малки каренца, жълти половинки, на които били навлечени бели летни гетри. Жилетката с ланеца и един тръстиков бастун съставлявали останалата част от премяната на капитан Негро.

Той се запътил към едно кафене, където се събирали най-уважаваните и солидни мъже в града. Повечето от тия мъже били

пенсионери: бивши чиновници от съдилището, общината, агрономството, лесничейството и данъчното управление. Между тях имало няколко адвокати и чиновници.

Когато капитанът влязъл в кафенето, настъпила пълна тишина. Десетина чифта очи го загледали с жадно любопитство, примесено е уважение и смут. От това той станал по-горд. Като поздравил и си избрал маса до прозореца, поръчал си кафе и на свой ред започнал да разглежда съгражданите си. В паметта му мъждукали неясни спомени, останали от неговото детинство, и той се опитвал да познае някои от връстниците си.

Мълчанието не продължило дълго. От насрещната маса станал висок пенсионер със сухо охтичаво лице, приближил се до капитан Негро и му се представил:

— Не можеш да си спомниш за мен — рекъл фамилиарно той, — ами аз да ти се обадя. Аз съм Янаки Калото... На един чин стояхме в отделенията и даскал Георги ни теглеше ушите... Е, хайде добре дошел, Тошо!

— Yes^[2] — рекъл капитанът, — като че си спомням нещо за вас. Много време измина, откакто не сме се виждали. Пътувах по целия свят четвърт век и паметта ми е претърпкана с разни работи...

Примерът на пенсионера бил последван от почти всички посетители на кафенето и капитан Негро бил заобиколен от голяма компания. Всеки искал да седне по-близо до „американеца“, да не изпусне нито една от думите му.

Необикновенният гост бил обсипан с различни въпроси.

През това време кафенето се напълнило с нови хора, между които личали едрата и дебела фигура на кмета и големият корем на аптекаря.

Отначало капитан Негро се задоволявал с кратки и неохотни отговори. Въпросите били съвсем простодушни и невежествени. Но когато забелязал, че всички слушат с голямо внимание, той разширил и задълбочил обясненията и дори съвсем се отклонил от въпросите.

— Между вас, както изглежда, има хора, които не са пътували във от България — започнал той. — Аз съм изходил целия свят, от Аляска до Огнена земя, Африка по цялото ѝ крайбрежие, Мадагаскар, южните морета, Папуа, Гали, Бали, Меланезия, Таити, Филипините, Австралия, Япония, Китай, Корея, Камчатка, Сиам...

Забравени още от ученическата скамейка нечувани градове и земи, морета, племена и народи били изредени на един дъх от бързореката уста на Черния капитан. Повече от тия чужди за слушателите думи били изговорени на английски и поради това така били преиначени, че всички зяпнали изумени. В кафенето настъпила пълна тишина. Някои преместили столовете си по-близо до капитана, други свивали шепите си на фуния и ги приближавали до ушите.

— О — възкликнал капитан Негро, — както виждам, географските ви понятия са твърде слабички... Преди да си дойда, плавах из Тихия океан. Край Индия, близо до Калкута, на половин миля от брега, бяхме нападнати от една грамадна боа. Тя доплувала от сушата и се вмъкнала в кухнята на кораба. Беше по обед. Аз си почивах в капитанската стая и разговарях с боцмана. Изведнъж чуваме, че готвачът пищи. Завтекохме се и какво да видя: змията се готви да го налапа. Извадих револвера и — „пум! пум! пум!“ — убих я на място. Тя се оказа деветдесет и пет стъпки.

— Колко прави това на метри? — обадил се някой.

— Тридесет и един метър и четири сантиметра! — невъзмутимо отговорил капитанът.

— Нима има толкова голяма боа? — недоверчиво попитал аптекарят.

— Yes, има и по-големи. Но тая беше същинско чудо. От кожата ѝ един калкутски обуцар направи хиляда и петстотин чифта дамски обуца...

След това, увлечен от собственото си красноречие, Черния капитан станал прав. Той започнал да разказва на смаяните слушатели такива истории, че по лицата им се изписало силно смущение. Описал нравите и бита на австралийските диваци, на племето тобая, разправил за бедните сиамци, които продавали дъщерите си на белите моряци по пет долара за момиче, за китайските работници по плантациите из южните острови, за комарите, за болестите, докато станало късно и слушателите започнали да се разотиват. Капитан Негро се преместил на масата, където стоели кметът и аптекарят, и начаса се сприятелил с тия мъже. Той се осведомил от двамата за стопанското положение на околията и заявил, че има намерение да вложи част от парите си в някое предприятие и по този начин да помогне на своя беден роден град да се издигне на подобаваща висота.

Аптекарят и кметът се спогледали. Черния капитан им нарисувал със силни думи как гори душата му да издигне своя роден град, какво бляскаво бъдеще очаква бедната балканска околия, прославена дотогава само с козята си пастърма.

— Господа, аз съм вече гладен — казал капитан Негро, като погледнал златния си часовник. — Заповядайте да вечеряте с мен в ресторанта. Там ще продължим нашия разговор.

Тримата влезли в гостилницата под единствения хотел в града. Тоя хотел се наричал „Централ“. В него отсядали амбулантни търговци, когато тук ставали панаири и сборове, отсядали джамбази, шофьори, гурбетчии, понякога и някой ревизор, дошъл да ревизира държавните учреждения.

Под мъжделивата светлина на една голяма газена лампа, окачена на тавана, в ресторанта едва се различавали няколкото литографии, окачени на стените. Една от тях изобразявала заспал ловец, край когото скачали грамадни зайци с бакенбарди, друга представлявала Отело край спящата Дездемона, а трета показвала различните човешки възрасти във вид на сводест мост със стъпала. Имало още една, на която нагледно било показано как е фалирал и изпаднал търговецът, който продава на кредит, и как благоденства търговецът, който продава в брой.

В гостилничката вечеряли един стар ерген, учител по математика, и двама ученици, селянчета, чиито стригани глави плахо се гушели в най-тъмния ъгъл. По осемте маси, покрити с черни мушамы, рубинено светели шишенца с оцет, солници и тенекиени пепелници.

Съдържателят на гостилницата, който бил едновременно и хотелиер, пристъпил с голяма почит към тримата клиенти и на скоропоговорка изредил четирите яденета, съставляващи неписаното меню. При това по навик той направил такова движение, сякаш си вдигал панталона с помощта на двата си лакътя.

— Остави тия яхнии и чорби — махнал с ръка кметът, — ами виж да запечеш нещо на скара. Пастърмица например. Но да бъде тлъстичка, нарязана като гребенче. И донеси от оня пелин, дето го пихме из оня ден със съдията.

В очакване на поръчката тримата потрири самодоволно ръце и като се погледнали един друг с весели очи, продължили прекъснатия

разговор, проникнати от още по-силни желания да повдигнат икономическото състояние на бедната околия. Капитан Негро съобщил много американски начини за печелене на пари, разказал как нищо и никакви хора забогатявали в Америка, обяснил какви способности знае за намиране на подземни богатства и изразил пред кмета желание да направи едно дарение в полза на общината. Но тая тема скоро му омръзнала и той се впуснал да разправя приключенията си по всички меридиани и паралели на земното кълбо.

Хубавият пелин го разгорещил и го направил подвижен като шимпанзе. Черните му очи блеснали, лицето му изразявало различни маски, ръцете му правели всички възможни жестове. Той лъгал през просото, сам се смеел на лъжите си, ту казвал самата истина, обаче нито кметът, нито аптекарят можели да различат къде започва истината и къде свършва лъжата.

Всички се развеселили. Дори кметът, който говорел с внушителен бас, се опитал да запее, като почуквал с дъното на чашката ритъма на някаква песничка.

— О кей — извикал капитанът. — Тоя пелин е чудесен! Предлагам да изпием още по един литър.

Двамата му другари — хора порядъчни и разумни — не се съгласили и Черния капитан върнал поръчката.

След като изпратили мореплавателя до къщата му, тримата се разделили.

— Жалко, че е несериозен човек — рекъл аптекарят на кмета, щом останали сами.

— Да, несериозен изглежда — потвърдил кметът. — Но има парички. Кой ли ще му ги вземе?

— Все ще се намери някой да ги издърпа от ръцете му — въздъхнал аптекарят. — Може пък да лъже, че има. Кой знае! Но ако има, в чий ли джоб ще влязат? — за втори път въздъхнал аптекарят.

---

[1] Добре. ↑

[2] Да. ↑

ТАБУТАМБА

Благородните идеи за стопанското повдигане на околията и предложеното дарение за общината не останали тайна за гражданството. Поверителният разговор на тримата станал достояние на целия град, още повече след като кметът начело на една малка делегация направил официално посещение на капитана, да му изкаже благодарността на общината и да приеме дарението. Капитан Негро подарил десет хиляди лева в полза на бедните и пет хиляди за читалището. Той изявил скромното желание неговият портрет да бъде окачен в читалищния салон.

— Разбира се — рекъл кметът с любезна усмивка. — Но в нашата община няма бедни. Всеки си изкарва, както може, препитанието. От глад още никой не е умрял. Но общината няма коне. Тъй че, ако вие позволите, вместо на бедните с тия пари да купим два хубави коня.

— All right — съгласил се капитанът.

— А колкото за читалището — продължил кметът, — то няма никаква нужда от пари. Напротив, то е по-богато от самата община, защото си има кино. На това отгоре там се помещава и казиното, от което печели още повече. Като прибавите и доходите от вечеринките, от салона, то, така да се каже, е в цветущо положение. Тъй че...

— Ами библиотеката? — избързал капитан Негро.

— Отдавна вече никой не чете книги. Гражданите са трудолюбиви хора, нямат време за такива работи — рекъл кметът. — Тъй че, ако позволите, тия пари да ги употребим за нещо по-полезно. Например... ето какво. Общината, така да се каже, отдавна чувства нужда от превозно средство. Няма с какво да отидеш ей дотам. — И кметът посочил с ръка една близка махаличка, която се виждала от прозореца.

— Превозно средство? — учудил се капитанът.

— Да, едно файтонче или скромно кабриолетче — поклонил се кметът.

— О кей — рекъл капитан Негро, като се понамръщил. — В такъв случай моят портрет не може да бъде закачен в читалищния салон.

— Защо не? — смутил се кметът. Но ако там, така да се каже, не е много удобно, ще го закачим в моя кабинет. Нима моят кабинет не е по-официално място?

— Щом е тъй, нямам нищо против — казал неохотно капитанът.

Капитанът придобил голяма слава. Простите хорица снемали калпаците си, когато минавал край тях, жените му хвърляли ласкави погледи. Учителят по рисуване в гимназията бил повикан да го нарисува.

Но неговата слава достигнала върха си, когато започнал да проучва терена с една лескова вилка, на която възлагал големи надежди. Тая вилка имала чудодейната способност да се наклонява в ръцете на Черния капитан, щом наоколо имало каквито и да било руди или води.

Най-непоправимият и страстен иманяр в градчето, Петко Съкровището, разтревожен и заинтересуван от чудотворната вилка, се отдал телом и духом на капитана. Той го следвал по всички прашни пътища, доверявал му къде има закопани пари, къде е заровена „турската хазна“, къде може да се дири „съкровището на цар Шишман“ и пр.

Виждали ги двамата по голите баири над града да крачат из сипеите. Капитанът държал вилката с две ръце в очакване всеки миг тя да се наклони към земята. Ала вилката стояла мирно. Само на два пъти тя проявила магическите си качества. Но когато Съкровището разкопало земята под нея, оказало се, че там има едно конско петало. Втория път вилката показвала, че в един кладенец има вода — нещо, което можело да се види и с просто око.

Много петлета и ярки били изядени от двамата изследователи из околните махалички и селца. Много сливова ракия, пелин и вино били изпити за успеха на работата, но теренът се оказал съвсем беден от метали, минерали и съкровища и капитан Негро подарил вилката на своя неуморен и верен приятел.

— Бедна околия! — съкрушено извикал той. — Освен глина в нея няма нищо. Тук може да се развие само тухлената и кирпичената

индустрия. Обаче как ще извозваш тухлите, когато няма транспорт? При това всеки циганин си има своя тухларница!

Голямо разочарование обзело града. Славата на Черния капитан бързо започнала да залязва. Всички разбрали, че той няма никакви милиони и че е голям хвалипръцко.

След като мислил цяла година с каква работа да се залови, капитан Негро решил да се залови с търговия на добитък. Той си спомнил за грамадните стада, които бил виждал в пампасите на Мексико, въобразил си колко живописен търговец ще бъде с каубойския си костюм и се вдъхновил от желание да прибави нещо ново и благородно в тая просташка търговия, която в градеца наричали джамбазлък. Понеже бил неопитен, той се сдружил с някой си Каракоч. Тоя Каракоч имал две педи дълги мустаци и жълти, лукави очи.

Той посъветвал капитана да си купи кон. Капитанът го послушал и си купил кобила, която нарекъл Табутамба в чест на една негова приятелка индийка.

Табутамба била много интелигентна кобила, може би най-интелигентната в света. Тя обичала да се оглежда в огледало, можела да брои до сто, да чете вестник, да смига с едното си око и да рита едновременно с четирите си крака.

И ето че един ден гражданите видели своя герой, възседнал умната Табутамба, да язди редом със страшния Каракоч и с юнашки викове да кара пред себе си цяло стадо дръгливи биволици и крави. Капитанът се обръщал към стадото на мексикански език. Той говорел три езика, обаче по едно вътрешно чувство за стил избрал мексиканския за добитъка.

— Аделанте, батальон! Мас пронто, мас алегре!^[1] — викал той, размахвайки един дълъг камшик от волска жила. И викал твърде високо, с въодушевление, страшно доволен от новия си занаят.

От тоя ден почтените граждани започнали да го избягват. Черния капитан се озовал между простите и груби души, между месарите, шофьорите, джамбазите, иманярите и пр. Той пътувал върху гърба на Табутамба навред из околията, отивал и вън от нея, скитал по панаирите, по сборовете, танцувал с продавачките на трико, със съдържателките на стрелбища, пиянствал с амбулантните търговци и

разказвал из кръчмите нескончаемите си приключения при общия смях на пъстрата панаирска тълпа.

Вече не произнасял английски думи, не казвал нито „о кей“, нито „ноу“, нито „сей-сей“. Тоя език сега му се струвал неподходящ. Родният му речник се обогатил с множество турски, цигански, тарикатски и други думи.

Съдружието с Каракоч продължило две години. Дошъл денят да си гледат сметките. Каракоч сложил своите бабешки очила, които извадил от един тенекиен калъф, разтворил смачкания и мазен тефтер и след като събирал и изваждал непонятни за Черния капитан цифри, теглил отдолу „калема“ с тежка въздишка.

— На зарар сме! — рекъл той съвсем спокойно. — И то на голям зарар. Сермията я няма налице. Фалименто!

— Ка-а-к? — изблецил очи капитанът — Как на зарар? Че нали от всяка стока спечелвахме нещо?

— А бе спечелвахме, ама само тъй, ужжим. Ти гледай какво казват тия книги — отговорил Каракоч и тикнал мазния тефтер под носа на капитана.

Капитан Негро прегледал сметките, питал за това, питал за онова и като не можал да разбере нищо, ударил тефтера в главата на Каракоч и тръгнал по адвокатите да си търси правото.

Делото продължило три години и пет месеца и не свършило никога. Оказало се, че и двамата били прави. Каракоч представил в съда предълга сметка за заети от капитана пари, обяснил как неговият съдружник ял и пил по панаирите, как разточителствал и гулял по сборовете и поискал Черния капитан да се закълне, че не било тъй. Капитан Негро пък поискал Каракоч да се закълне, че не е получил от него една доста внушителна сумичка, вложена като основен капитал в тяхната търговия. И понеже и двама се заклели, всеки доказал от своя страна, че е прав, но никой не доказвал, че другият е виновен в нещо.

— Големи вагабонти имало в тоя град! — рекъл Черния капитан и вече не се явил на делото, колкото и да го придумвал неговият адвокат, който приличал на посивяла от старост горила, с очила.

След злополучната търговия с добитъка „американецът“ се заловил с градинарство. Той научил, че на запад от града имало твърде много необработени земи, и решил да направи „зеленчукова ферма“.

До есента не стъпил в града. Хората, които продължавали да се интересуват от новото му начинание, дълго време не знаели нищо за него. Капитан Негро направил голяма зеленчукова градина близо до една рекичка. Той наел много работници, купил коне, построил кирпичени жилища и работите му вървели много добре. Но към края на лятото, тъкмо зеленчукът бил в отлично състояние, глупавата рекичка, която и един петел можел да прегази, придошла от дъждовете и само за два часа вдигнала и градината, и бараките, и кирпичените стаи на капитана. Конете се удавили в шеметно буйните талази, които нахлули във „фермата“ със страхотен рев, и помели всичко по пътя си.

Капитан Негро едва се спасил с работниците. Подплашена от стихията, Табутамба избягала, където очите ѝ видят, и вече не се върнала, понеже я откраднали циганите...

Черния капитан се ядосал страшно на рекичката, която се подиграла с него, мореплавателя, преплувал всички морета и океани.

— И досега се чудя отде се взе тая вода — разказвал той покъсно. — Как можа един дъжд да направи такава стихия!

Няколко дни след това произшествие капитанът заживял в една бостанска колиба, набързо измайсторена край опустошената „ферма“. Ходил той из глинестата тиня, гледал тъжно довлечените камъни и черния плевак, изпотрошените върби, останките от долапа и постройките и се почесвал по врата. Все му се струвало, че рекичката нарочно му изиграла тая шега, да му докаже, че не бива да се отнася с презрение към вътрешните води.

В колибата останал до есента, докато продал „фермата“ на безценица.

Когато се върнал в градчето, той носел калпак и бил облечен в селска полушубка, тъй че напълно приличал на обикновен еснаф.

В кафенето го посрещнали с въодушевление. Било им домъчняло за него, понеже нямало кой да ги забавлява, когато не играели карти.

Капитанът не издал с нищо своето нещастие. Напротив, то като че ли го обогатило с нови преживелици и му дало повод да разкаже някои забравени истории.

През последните години той не се заловил с никакви ферми или търговии. Спестените парици били на привършване и капитан Негро така се преобразил и така заприличал на съгражданите си, че никой смъртен не бил в състояние да докаже, какво тоя дребен човечец

някога е бил славна и известна морска личност. Само когато ставало дума в кафенето за далечни страни, за мореплаване или за политика, Черния капитан вземал думата и разяснявал на съгражданите си въпроса. Но сега те се отнасяли с недоверие дори към неговите географски познания.

— Лъжеш! — викали бившите му почитатели. — Такъв град в Америка няма! Ти не си ходил там и не си бил никакъв капитан!

„Американецът“ млъквал съкрушено. Завистливите и зловни душици го подигравали открито. Тяхното нахалство преминало всички граници. Някой му задигнал часовника, втори му изиграл на зарове пръстените, трети му откраднал ланеца и т.н. Моряшката щедрост на капитана и без това била особено голяма в почерпушките, тъй че в течение на пет-шест години той съвсем се разорил.

Щом оскубали всичките му екзотични пера и, така да се каже, извършили „битова уравниловка“ с него, еснафите го оставили на мира. Капитанът залавял най-различни занаяти: ту пръскал с машина овошки против мана и ябълчени гъсеници, ту събирал дивечови кожи, яйца и мас за някаква фирма, ту се шляел безцелно из града.

Лелята, разочарована от знаменития си племенник, умряла наскоро и капитанът останал единствен наследник на малката къща.

Все пак неговият характер много не се променил. Той си останал весел, шеговит, но горд човек. Сръбвал си умерено, ял бобена чорба с апетит, когато нямал пари за друга, ходел из града наметнат и кривял безгрижно калпак. Хубавите му дрехи отдавна били продадени, манилските ризи — безнадеждно замърсени. Гетрите той сам подарил някому, а сомбрерото надупчил със сачми, когато му хрумнало да стане ловец. От предишното му богатство останал само един куфар, олющен и почернял, пълен с дреболии, както и някои дългове.

Нещо подобно ми разказа тогава адвокатът. Той си тръгна много доволен, че е успял да ми покаже лошите качества на моя другар. Преди да се разделим, аз го попитах:

— Може би вие сте представител на господин Каракоч и идвате от негово име?

— Да, да, от господин Каракоч.

— Тогава занесете му и от мене много здраве. Капитан Негро, доколкото смея да знам, ще върне парите на вашия довереник, когато и последният върне неговите.

— О, капитанът ви е разказал за това дело — рече адвокатът. — Съжалявам, че ви е заблудил. Но делото още не е свършено.

— Много е зло моето куче — казах аз и погледнах Хектора, който измерваше госта с очи. — Мълкохапо е, дявол да го вземе, и зъбите му са лоши...

---

[1] Батальон, напред! По-бързо, по-живо! ↑

МЕКСИКАНСКИТЕ ПРИКЛЮЧЕНИЯ НА КАПИТАН НЕГРО

Цели три дена капитанът мълча. Аз не му казах нито дума за пълномощника на господин Каракоч, все едно, че той не беше стъпвал тук. Пък и другарят ми беше тъй мрачен, че нямаше смисъл да го троя повече. Той се преструваше на болен. Беше загубил надежда да намери знаменитата си блуза, която еленът бе откачил от рогата си кой знае къде. Гърбът го болеше, черните му очи бяха тъжни. Не искаше да разкаже как е слязъл от вихрогона и къде се е ударил. Една кървава драскотина на бузата му придаваше страдалчески израз и тоя израз той нарочно подчертаваше.

Най-сетне ние се помирихме. Аз си „признах вината“, а вината ми се състоеше в това, „че не съм го послушал да вържем елена“.

— Слушай — каза той, когато мирът помежду ни бе окончателно затвърден, — ако не бяха рогата, щях да яздя тоя дявол, докато се измори. Тогава щях да го докарам като кон ей тука, в хижата!

— Какво ти пречеха рогата?

— Не се ли сецаш? — рече капитанът, като отметна главата си назад. — Ами че рогата ме бодяха право в лицето. Той беше ги отметнал, пък аз се държах за шията му.

— Да, видях. И стори ми се, че ме викаше.

Капитанът се намръщи и нетърпеливо добави:

— Виках те не за друго, но да видиш как препускам. Не защото се бях уплашил.

— Можеше да го хванеш за рогата и с тях да го управляваш като с юзда — забелязах аз.

Той се засмя. Тая идея го възпламени. Лицето му тутакси придоби хитър и насмешлив израз, какъвто се появяваше винаги, когато се готвеше да лъже през просото. Тридневното мълчание беше го измъчило, та сега се приготви да навакса загубеното.

— А бе знаеш ли как бяга елен? Кой може да се похвали, че е яздил елен? — рече той гордо и погледна драскотината в огледалото.

— Дали ще остане белег?

— Ако остане, ще ти служи за доказателство, когато разказваш тая случка — казах аз.

— Ха-ха-ха — разсмя се капитанът с широк, някак люлещ се смях, дръпна се от огледалото и възседна стола. Това бе признак на добро разположение и означаваше, че той се готви да разказва истории.

— Слушал ли си за Панчо Вила?

— Да, слушал съм нещо за тоя човек.

— През време на неговата революция щяха да ме убият. Един мексиканец стреля върху мен. Куршумът мина край бузата ми... Бях отишъл с един кораб да прибирам американските поданици. Имаше в Санта Круз един аптекар и цяла дузина търговци.

Корабът акостира в пристанището, взе на борда си американците и работата беше свършена, но аз исках да сляза на брега, да видя какво представляват тия революции. По него време мексиканците правеха почти всяка година по една революция, вместо да направят една истинска.

Облякох мексикански дрехи, наложих едно сомбреро и слязох на брега. На пристанището се разхождаше самият Панчо Вила.

— Буенос диас^[1], сеньоре — поклоних се аз и му изложих своето желание.

— За вас съм готов да направя всичко — отговори той и ми каза паролата, с която можех да отивам, където искам.

По всички улици срещях патрули. Те насочваха пушките към мен, но щом кажех паролата, веднага ми отдаваха чест. Тъй преминах града и се озовах зад него в едно голямо дървено здание, което беше служило през време на йезуитите за манастир, а сега беше обърнато в хан. В долния етаж имаше кръчма и танцувален салон.

Пих херес, танцувах, погулях си хубавичко и тъй като бе станало доста късно, наех стая и легнах да спя.

След полунощ някой заудря по вратата.

— Кой хлопа? — попитах аз.

Дрезгав пиянски глас изрева:

— Излизай, американско куче!

— Сеньоре — казвам, — вие сигурно сте пиян, не ме безпокойте. Ще се оплача на самия Панчо Вила.

— Карамба! — извика мексиканецът. — Как смееш да споменаваш това име? Панчо Вила, моят пръв приятел, се бори срещу американските кучета като тебе! Излизай веднага, докато не съм влязъл вътре да ти строша врата!

— Махай се — казвам, — защото утре ще накарам да те обесят!

Мексиканецът ритна вратата и я изкърти. Преди да скоча от леглото, револверът му озари стаята с червена светлина. „Пум! Пум! Пум!“ Куршумите минаха край главата ми и се забиха в дъсчената стена. Зад нея писнаха някакви жени...

Станах тихичко, взех тежката петролна лампа и цапнах мексиканеца по тиквата. Той падна в безсъзнание, пък аз се облякох и избягах на кораба...

Сутринта, докато още спях в капитанската каюта, от брега се появи една лодка. В нея стоеше самият ханджия — дон Педро с петте си дъщери. Момичетата гребяха с веслата и пееха. Някои от тях свиреха с китари. В лодката имаше кошница със закуски, бутилки херес и вино.

Моряците се зарадваха и помогнаха на гостите да се качат на кораба. Устроихме същински празник. Дон Педро ми каза:

— Капитан Негро, съжалявам за станалото. Забравете го и отново заповядайте в моята кръчма, да ни върнете визитата.

На другия ден взех със себе си двамата ми помощници и отидох в хана. Влязохме в кръчмата. Моите помощници, млади момчета, отидоха да танцуват с момичетата, пък аз заставах до тезгяха да пийна нещо на крак. До мен се облегна грамаден мексиканец с превързана глава, чер като циганин, с бабайтски вид, с бакенбарди и с два револвера на кръста. Гърдите му бяха опасани с патрондаши. Той се държеше много горделиво. Аз му казах учтиво:

— Синьоре, сигурно идвате от фронта?

Той ме погледна отвисоко:

— Да, синьоре. Току-що се върнах оттам.

— Трябва да сте били на много опасно място — забелязах аз.

— Да, на най-опасния сектор. Там, дето падаха най-много гранати.

— И ви раниха?

— Да-а, със снаряд в самата глава. Ужасен снаряд! — рече той и гордо се отдалечи към салона.

Тогава една от дъщерите на кръчмаря, дона Мария, ми пошушна на ухото:

— Не говорете с него. Той може да ви познае по гласа. Казва се Мигуел хуан Алфонсо. Той е същият, когото по-миналата нощ ударихте с лампата...

Черния капитан започна да се смее със своя весел, люлеещ се смях. Беше скочил от стола и докато ми разказваше тая история, жестикулираше с ръце и с крака.

— А бе тия мексиканци са големи будали — рече той уверено и веднага се впусна да разказва друга история, с някакъв полицейски сержант, който развалил, хубавия празник в едно ранчо. Тоя празник бил даден в чест на капитана от собственицата на ранчото дона Жуана дел Томаса. Тя била най-красивата жена в Мексико и се влюбила в Черния капитан, а сержантът ревнувал и провалил празника. Но така се случило, че го заболял зъб. Тогава капитан Негро му предложил да извади зъба. Сержантът се съгласил.

— Зяпайте и жумете — заповядал капитанът.

Полицейският зяпнал и затворил очите си. Капитан Негро извадил револвера си, прицелил се в болния зъб и дръпнал спусъка. Зъбът изхвъркнал от устата и сержантът се отървал от болките...

След това капитанът разказа друга, още по-невероятна история за някаква крава от щата Канзас, която се наяла със зарзали и експлодирала като бомба. От трясъка се счупили всички стъкла на околните ферми на две мили околоръст...

Той беше в най-добро разположение на духа. В такова състояние сам се смееше на лъжите си.

— Стига! — извиках аз, когато той се приготви да разказва нова лъжа, и отидох на двора. Капитанът остана сам в стаята. Оттам се чуваше неговият весел смях:

— Ха-а, ха-а, ха, ха!

---

[1] Добър ден. ↑

ЕСЕН

Рогачите отдавна престанаха да реват. Дойде октомври и буковите гори пламнаха. Пурпурночервеното море вземаше очите, брезите се жълтееха между него с оределите си листа, върховете на елите и боровете придобиваха восъчносив цвят, а между тях се издигаха трепетликите като огнени ножове. Постепенно зеленото изчезваше. То жълтееше, изгаряше, криеше се дълбоко в недрата на гората и умираше със самото лято. По гребена на планината есента беше бърза и кратка. Букът припламна за няколко дни. След първата слана земята се покри с окапали листа — дебел шумящ килим, който издаваше всяка наша стъпка. Гората оголя, светлината нахлу в нея отвред и направи стъблата на букаците да изглеждат още по-бели, а мъховете по тях — тъмносини.

Още нямаше дъждове. Слънцето изгряваше и залязваше върху бледосиньото, меко, уморено небе. Сладка тишина пълнеше усойте, сякаш горите бяха упоени от безумните багри на есента.

Хижата като че стана по-просторна. Стените ѝ силно се белееха. Дългото ниско здание бе някак замряло.

По шосето, което минаваше на изток от хижата, всяка сутрин и вечер скрибуцаха волските и биволските коли на колибарите. Те отиваха и се връщаха от Тракия. Нататък носеха тежки нощви, грубо, но здраво направени долапи от прясно рендосани букови дъски, веялки, разкъсани от жълт фладер или описани със сини цветчета. Насам мъкнеха чували жито или големи бъчви младо, сладко, още неферментирало вино. Тая разменна търговия се извършваше по тия места от двете страни на планината най-редовно всяка есен.

Ние чакахме първите дъждове, за да се опитаме да привлечем дивеча към хранилищата. През това време се приготвихме да посрещнем зимата. Капитанът често отиваше в града или на мините за провизии, разположен като истински каруцар в нашата каручка. Той закъсняваше почти винаги, бавеше се особено много в града и често се връщаше пийнал, оживен и пълен с новини.

— Никой не вярва, че сме опитомили две сърни — говореше той, като разпрягаше Алчо. — Хората в града са големи еснафи, в нищо не вярват! Пък аз им казвам нарочно, че сме опитомили не две сърни, а цяло стадо и на това отгоре пет стари елена, които идат да ближат от ръцете ни сол... Много се ядосвам, когато някой не иска да вярва! Тогава ме вземат дяволите и му надрънквам каквото ми дойде на ума. Ако ще, да вярва!... А, щях да забравя, всички те поздравяват и те канят да слезеш някой ден в града. Аз обаче не те съветвам...

Веднъж, като взех повод от неговите наставления и от малко загрижения му вид, реших да му кажа за посещението на адвоката.

— Тоя вагабонтин е възобновил делото, макар че Каракоч не му е казал да го възобнови. Но тоя го придумал, пък и може и Каракоч да му е обещал, ако спечели делото, да вземе парите за себе си... Разбойник!

— Виж какво — казах аз. — Утре ще отида в града и ще се срещна с адвоката. Може би той ще се откаже... А може и съдът да отхвърли иска.

— Не ходи в града. Хич не стъпйай там, не ти трябва да имаш работа с такива хора.

— Измъкнали ти париците и сега ти се надсмиват — казах аз.

— Да, докато имах пари, всеки се увърташе край мен.

— Е, това не е никаква особена мъдрост.

Той въздъхна дълбоко, поиска да каже още нещо, но презрително махна с ръка и се отказа. Някакъв мрачен спомен изплува в паметта му. Аз го оставих и излязох, защото ми се стори, че плещите му потреперваха. Тоя лекомислен, вятърничав човек, безгрижен като дете, имаше своя трагедия.

Най-сетне дъждовете заваляха. Планината се забули и край стария, забравен горски път вдигнахме стадо елени. Те бяха шест — три кошути, две телета и един огромен рогач. Животните избягаха нагоре по стръмния склон на една рътлиня, като вдигаха силен шум и събаряха под краката си камъни.

— Това беше нашият приятел — каза капитанът, когато трясъкът заглъхна.

— Какъв приятел?

— Който ми отвлече блузата.

— Как го позна?

— По рогата. Те са много големи. Освен това левият му заден крак е по-къс — уверено заяви капитан Негро и ме погледна съвсем сериозно, сякаш се учудваше как не съм забелязал този недостатък на елена.

— Добре, нека е по-къс — казах аз, да избягна нелепия спор. — А не мислиш ли, че е време да докараме нашите сърни?

Май вече имаше същински рога — две остри шипчета. Той беше посивял, сменил напълно летния си косъм. Тежеше дванадесет килограма и не изглеждаше вече дете. Млякото не го интересуваше, но затова пък проявяваше особена слабост към буковия жълд. От него той и майка му тлъстееха. На задните му крака, до коленете, се появиха две пъпки като грамадни брадавици — вторият характерен белег след рогата за неговата мъжественост.

СЪРНА С ШАПКА

Между дивеча, който сега посещава хранилките, има и елени. Пръв се престраши един шугав рогач, след него дойде стадото, което обичаше да лежи край запустелия горски път.

Всяка сутрин напълвахме яслите и коритата с фураж и си отивахме, защото нямаше вече смисъл да стоим в бараката. Май не позволяваше вече да го пипнем с ръка. Свободният живот му беше харесал по-много, отколкото предполагаме, и един ден той и Мирка, които ходеха сега свободно, не се върнаха в хижата.

Капитан Негро смяташе, че ще подивеят окончателно и че никога не ще ги видим.

— Напролет ще опитомим други — утешавах го аз. — Нали за това ги хванахме, да привлекат дивите към яслите.

Капитанът не искаше да се примири така лесно. Той предприе дълги обиколки е надежда, че ще срещне Май. От друга страна, все още се надяваше да намери червената си блуза.

Един ден, като се върна, измъкна от торбата своята знаменита блуза. Окаляна и доста пострадала от дъждовете, блузата бе напълно здрава. Капитан Негро я опра и остана много доволен. Червеният цвят на блузата бе все тъй ярък и това го зарадва.

— Намерих я в един дол, закачена на една драка — рече той.

После ми разказа, че видял на самото било една сърна, която вместо рога на главата си имала шапка.

— Как тъй шапка? — попитах аз.

— Ей тъй, шапка! — отговори той троснато.

— Може би е имала и дреха?

— Казвам ти, че имаше шапка. Нещо като калпаче. Ти все не ми вярваш!

Топ се приготви да се разсърди.

Изгледах го недоверчиво и му рекох:

— Утре искам да ме заведеш на мястото, дето си я видял. Ще можеш ли да го намериш?

— Разбира се — отговори той.

— Ако сърната наистина има шапка, трябва да я убием.

— Има. Видях я съвсем ясно.

През нощта вали слаб дъжд. Утрото беше мъгливо, но топло. Над планината се усещаше дъхът на южняка. Закусихме и тръгнахме.

Отдавна не бях ходил на лов и сега Хектор се разлая от радост, като видя, че идвам да го отвържа с пушка през рамо. Заскимуца, бафна и опря лапите си на гърдите ми.

„Ах, колко те обичам — искаше да каже той. — Виждам, че не си ме забравил.“

Капитан Негро взе късата си пушка. Навлязохме в мократа гора, хванахме пътя по билото и след час бяхме на мястото, където моят другар бе видял сърната с шапка.

— Ей тук я срещнах — каза той, когато достигнахме едно хубаво седло, на което имаше локва, обрасла с висока трева.

Пуснах Хектор, който се дърпаше нетърпеливо на синджира.

Капитанът остана да пази на билото. Аз слязох под него, намерих пътеката, която се спущаше по една стръмна рътлина, и скоро се озовах на друго седло. То беше обрасло с млада букова гора. Дърветата бяха прави и бели като грамадни свещи от бял восък. Когато човек ги гледаше по-дълго, струваше му се, че от тях се излъчва сияние. Жълто-кафявата шума, лъскава от дъжда, бе хубав фон, върху който стъблата изглеждаха още по-бели и по-чисти.

Седнах на един пън, но така, че можех да виждам двете страни на седлото и да стрелям във всички посоки.

Насреща се тъмнееха мощните пазви на един гигантски дол, над който се издигаше най-високият връх, покрит със сняг. Долу, в северните поли на планината, мъглата се опитваше да пропълзи насам. Блъскана от южния вятър, тя се извиваше на големи пухкави кълба и като тихо, беззвучно море заливаше всичко по пътя си.

Край мене мина Хектор, душейки влажната земя. Той ме видя, усмихна се с очи и весело помахаше опашка. После се спусна надолу.

Да причакваш дивеч на пусия е особено удоволствие. Стоиш във вековната гора и ти се струва, че чуваш как в тишината се носи протяжен и неспирен звук, който отмерва отминаващото време. Тоя звук изпълва съзнанието и леко замайва. Човек мисли нещо, но мисли вяло, по-скоро съзерцава оголелите гори, смълчаните усои, пустите и

голи чуки на върховете. Неизразимо чувство изпълва душата му, сякаш се докосва до някаква тайна, до далечните отминали векове, когато на земята не е имало хора. Странни и нови мисли му идват наум и той забравя, че е на лов. Но тъкмо тогава лаят на кучето го стрясва.

Тъй се случи и сега. Хектор вдигна дивеч под мен и планината се изпълни с болезнен писък, като че някой биеше кучето с пръчка. Но изведнъж писъкът се превърна в басов лай, преля из доловете и събуди заспалото ехо.

„Ах! Ах! Ах! Ах!“

Лаят напредваше като бойна тръба. Обхвана ме възторг, че Хектор гони толкова нашироко, така юнашки, с такъв плътен, уверен глас, с такъв размах. Неговият бас като че заглъхна за миг, после отведнъж се усили и се насочи към мен. В насрещния дол, където блестеше сребърната жичка на водопад, се понесе звучен резонанс.

Мислено следях пътя на сърната, а нямаше съмнение, че кучето гони сърна. Сега тя минаваше под венчето на съседния връх. Ще мине през дола, но по коя от двете рътлини? Ако вземеше насрещната, нямаше да я видя, ако избере тая, на която стоях, непременно щеше да прекоси седлото. Дивечът си има свои съображения, а опитът ме е научил да ги отгатвам правилно.

Лаят на Хектор ставаше все по-глух, после неочаквано екна в дола. А долът се разтваряше точно срещу мен като пропаст, покрита с настръхнали, онемели гори. Те изглеждаха безучастни, сякаш бяха потиснати от могъща, властна сила, която ги беше сковала. Там се насочваше сърната.

Аз седнах на пъна. Лаят на кучето се губеше ясен и далечен. След няколко минути той заглъхна из безкрайните пазви на планината.

Тишината се възвърна и аз пак чувах оня звук, който отмерваше времето. Мъглата бе успяла да пропълзи насам. Тя заля полите и бавно пълпеше все по-нагоре и нагоре. Беше време да отида при капитана и да се върнем в хижата, но аз продължавах да стоя на пъна.

Така измина час, може би и повече. Под мен нещо зашумоля. Хектор беше оставил сърната, след като е разбрал, че няма смисъл да тича подире ѝ. Той кляфна на прясна дيريا. Имаше такъв обичай, да ме предупреждава, преди да вдигне.

„Аф! Аф! Готви се!“ — казва той и аз запъвам куроците, които изчаткват последователно два пъти.

Ала този път кучето се забави. Мъглата беше току под седлото и край мен прехвъркваха космати облачета от нея. Все по-силно се чуваше шепотът на ръмящия дъждец.

Станах от пъна и погледнах назад, защото ми се счу, че мокрите листа прошумоляха.

На двадесетина крачки от мен стоеше сиво животно с вдигната глава. На тая глава стърчаха две наперени уши. Под тях главата изглеждаше къдрава и странно повдигната...

Черната мушка се залепи като мушица под плешката на животното. Аз дръпнах спусъка. Животното падна поразено и ритна няколко пъти с дългите си крака... Пред мен лежеше сърната с шапка. Едрите дробинки бяха пробили тялото ѝ и мокрите листа се багреха от кръвта ѝ. Тя беше мъртва. На главата си имаше шапка — безобразна, ужасяваща шапка. Роговото вещество, вместо да израсне нагоре в красиво разклонени рога, беше се разляло като пъпчива гъба върху челото ѝ. Там бе образувало неправилна топка и бе потекло като застинала лава към муцуната, тъй че закриваше дясното око.

Докато разглеждах тая уродливост, Хектор дойде с лай по следите и започна да ближе извиращата кръв от раните на сърната.

— Хооп! — извиках аз, но капитанът не се обади.

Тогава метнах убитото животно на гръб и тръгнах към хижата.

Мъглата се прехвърли зад гребена и удави всичко. Дърветата изглеждаха като призраци. От клоните капеха студени капки и в цялата планина се носеше шепот.

ГОСТИ

Дойде циганското лято. Небето се избистри, оголя, както оголя и самата планина. Светлината стана мека и нежна, кротка тишина легна над смълчаните, ръждивокафяви гори. Сутрин сланата се белееше по отсрещния връх, блестяща и суха като сребро. Поляната пред хижата като че се смали — разстоянията изглеждаха по-къси, особено в обедните часове, когато в тишината се чуваше смутеното бръмчене на мухите. В неподвижния въздух святкаха паяжинки. Остро миришеше на опадали листа, на нещо сладко, умиращо. Скръбно бе да се гледат оголените от листопада гори, огрени от слабото ноемврийско слънце. Всеки кът напомняше за отминалото лято, за пролетта и човека, без да иска, тананикаше в себе си някоя елегична мелодия.

Понякога далече гонеха ловджийски кучета и техният лай идваше насам като тъжна песен, която ту се издигаше като плач, ту заглъхваше като въздишка. Над нас висеше прекрасно бледосиньо небе, високо и пронизливо пищеше черен кълвач и в тишината се чуваше пърхането на крилете му, пчела се блъскаше в прозореца на хижата, а наоколо, където и да погледнеш, все медна шума и тук-там из нея зеленееят къпини. Под дебелия килим от листа едва се чува ромонът на някое поточе, чиито води чертаят тъмночервена ивица, която ту се губи, ту отново се показва. Далече на север, из равнината, сивеят обраните поля, обвити в тънка млечна пелена.

В хижата се отбиваше някой миньор, идващ по незнайни пътечки от своите колиби, с черни, недоизмити петна от въглищен прах край ушите и очите, с дебели колибарски дрехи от домашен шаяк. Той носи голяма торба, сандъче, тояжка и гумени цървули, купени от минното дюкянче. Пита за вода и жадно повдига нашата стомна. После отрива устата си с длан, сменя каскета и сяда да почине вън, пред голямата кръгла маса, подивяла от слънцето и дъжда. Той говори малко и разсеяно и все гледа наоколо, сякаш умората и тишината на планината са го замаяли.

Друг път идва дървар с тежка, страшна брадва, с парцалива торба през рамо, в която лежи чер ръжен хляб, твърд като камък, и парче солена сланина, или горски стражар в окъсана избеляла униформа и потъмняла от пот фуражка. Всеки носи своя миризма — на кър и на гора, на катран, на въглища. Ние се оживявахме, жадно разпитвахме за това, за онова, черпехме госта с ракия и го изпращахме с погледи, докато изчезнеше във вековната гора.

В един такъв тих и топъл предиобед капитан Негро погледна през прозореца и каза:

— Сега я оцапахме. Идват ни гости.

По пътя, който се отделяше от шосето, бавно напредваше файтон, пълен с хора. Отдалеч между гората приличаше на богомолка, която пълзи. Каруцарят подвикваше на конете и гласът му кънтеше.

Излязохме да посрещнем гостите.

Файтонът спря до поляната — по-нагоре не можеше да отиде. От него слезе тежко околийският лекар, огледа се, вдъхна дълбоко въздух и нададе хриплив вик, от който уморените коне трепнаха и наостриха уши. След него слезе пълен човек с черно мургаляво лице, с ниско чело и силно развити дъвкателни мускули, изпъкнали като възли върху широките му челюсти. Третият гост беше висок рус мъж, червеното лице на когото показваше, че обича пиенето и гуляите.

— Как си, капитане? — извика докторът и плесна моя другар по рамото.

— Здравей, докторе! — възторжено каза капитан Негро.

От файтона снихме две дамаджани, в които звънко плискаше вино, зачервило запушалките, направени от царевични кочани, кошница с провизии, бутилки с ракия, пастърма и сурово месо, увито в кърпа.

Нашите гости поискаха да им постелем една черга на поляната. Господинът с мощните челюсти се изтегна върху нея по гръб, килна шапката върху очите си, да ги пази от слънцето, и сладичко замляска. Русият му другар последва примера му, а околийският лекар седна до тях по турски, отново нададе своя вик, с който изразяваше възторга си, и вдъхновено каза:

— Красота! Ей това се казва пейзаж!

Капитан Негро веднага се разпореди с питиетата и провизиите. Той накара файтонджията да занесе дамаджаните на чешмата да се

студят и накладе огън край гората. Файтонджията, възрастен човек, мълчалив и посивял, с мрачно покорство се залови за тая работа.

Не бяха се изминали и двадесет минути, откак нашите гости се изтегнаха на чергата, и по пътя се зададе още един човек. Той вървеше бавно, но спорно, килнал назад кръглата си шапка. В едната си ръка въртеше бастунче, в другата държеше пардесю. Оттук личеше, че главата му е твърде голяма, а лицето широко, едро лице на рус човек.

— Гледай, Тинтера! Ами къде му е спътникът? — учуди се капитанът.

— Кой е този човек? — попитах аз.

— Касиеринът от Земеделската банка — рече файтонджията, като бършеше очите си, зачервени от дима.

Касиерът излезе от гората, погледна назад и умолително каза, като човек, който се е намъчил:

— Е, хайде-е-е-е бе!

На петдесетина крачки зад него бавно пристъпяше неговият другар, облечен в дълга черна дреха. Той носеше малка дамаджана.

— Ида, ида! — обади се той сърдито. — Какво си хукнал? Душата ми извади!

— Нито се караш, нито се водиш! — отчаяно рече касиерът.

Чудно беше облеклото на господин Тинтеров. Той носеше старомоден панталон, клош, крачолите на който се мятаха и се удряха в глезените му. Пантофките му имаха високи токове и отпред се завързваха е такива дълги, широки връзки, че образуваха същински фльонги. Сакото му беше тъй късичко, че задните части на тоя мъж изпъкваха. Другарят му, Кочо, говореше с глух глас, тежко, като старец. Увехналото му лице напомняше лице на старо куче.

Щом видяха натъркаляните на поляната свои съграждани, двамата се спряха смутено. Ние отидохме при тях.

— Ако знаехме, че тия са тук, хич нямаше да дохождаме — рече касиерът.

Той говореше бързо, по особен начин съкращаваше думите и тъй завършваше всяко изречение, че човек трябваше да помисли малко, преди да разбере какво е казал.

— Да си ходим, Никодиме — умолително каза другарят му.

— С какво ще си ходиш? — сопна се Никодим.

— Как дойдохте? — попитах аз.

— С един камион. Той отиваше за въглища в мините — отговори Кочо.

— Не беше камион, а камионетка — поправи го Никодим.

— Все то.

— Не е все то!

— Аз пък ти казвам, че беше камион! — разсърди се Кочо.

— Глупав си, глупав! — рече касиерът и като се обърна към нас, възмутено добави: — Казвам му по пътя, че тъкмо сега има най-много гъби, той ми разправя бабини дивотии, че гъбите били се раждали само напролет!

Капитан Негро посъветва двамата да се настанят при чешмичката и след малко друг огън запуши надолу из гората.

Моят другар намери време да навлече синята си парадна блуза, да сложи пискюлчета на чорапите си и да се обръсне. Той се намираше в отлично настроение, предвкушваше гуляя и всецяло се постави на разположение на гостите, с които някога в добрите си седем години беше ял и пил.

Докато файтонджията въртеше на огъня грамаден шиш с месо, гостите се заловиха с ракията. Господинът с мощните челюсти, който се оказа учител по гимнастика, изведнъж се развесели. Той лапаше големи късове кисели краставици, изпразваше чашите като напръстничета и очите му не се отделяха от масата. Русият му другар, за когото научихме, че бил новоназначен съдия, сериозно и чинно поднасяше ракията към устата си, помиришваше я и бавно, с наслада я изпиваше. Докторът, въодушевен още повече, непрекъснато гледаше през прозореца и повтаряше все едни и същи думи:

— Погледнете, господа, каква красота! Няма нищо по-умно от това да живееш в лоното на природата. Всичко друго е вятър и мъгли!

Никой не му обръщаше внимание. Капитан Негро вече възсядаше стола и се готвеше да вземе думата, т.е. да лъже.

Изведнъж отвън се чу конски тропот. Пристигна минният инженер с жена си, на коне.

Новоназначеният съдия скочи да ги посрещне.

Жената беше облечена в панталон и тясно яке. Тя говореше със сладко гласче и не можеше да изговаря „р“. Една булонка сърдито залая пред вратата на хижата, където пръхтяха конете.

— Господа! — развълнувано извика съдията. — Представям ви моя стар приятел, инженер Котелников, и неговата съпруга. — И добави към госта: — Петя...

Двамата се прегърнаха.

Инженерът се държеше вежливо, но надменно. Беше млад човек, облечен в спортен костюм. Когато нашите гости разбраха от съдията, че той е син на един от собствениците на мината и е акционер в нея, те се надпреварваха да му засвидетелстват почитанията си, особено господинът с мощните челюсти.

Към масата прибавихме още два стола. Разговорът се водеше между съдията и „Петя“. Другите мълчаха. От него стана ясно, че двамата са учили в една и съща софийска гимназия, че са приятели още от деца и че съдията телефонираше от града на своя другар да дойде да се видят тук.

Господинът с мощните челюсти и докторът се почувстваха малко пренебрегнати и докторът продължи още по-упорито да гледа навън, но в това време фойтонджията донесе грамадния шиш и дамаджаните с вино.

Капитан Негро тутакси влезе в ролята на истински „майордом“. Той пренесе цялото ни чинийно имущество, което се състоеше от пет блюда и две талерки, от няколко потъмнели телени вилици, които беше успял да избърше в кухненската кърпа.

Мощните челюсти и докторът се нахвърлиха свирепо на печеното месо, като искаха по този начин още по-силно да изразят презрението си към сърдечния разговор на инженера и съдията. Чукнаха се първите чаши и разговорът стана по-оживен. Капитан Негро вече се смееше с блеснали очи и дебнеше мига, в който ще вземе думата. Тоя миг настъпи най-неочаквано.

Инженершата се обърна към съпруга си и му каза нещо на английски.

Моят другар трепна. Тоя език, за който напразно беше дирил партньор, отдавна не беше прозвучавал в ушите му.

— Мисис... Мисис! — извика капитанът и скочи от стола. — I am very happy that you speak English!^[1] — Отдавна не съм говорил на тоя език.

— Но вие откъде го знаете? — попита смаяната „мисис“.

Този необмислен въпрос беше съдбоносен. Да се отговори на него значеше Черния капитан да разкаже цялата си автобиография.

— Сега втасахме! — рече докторът, който беше разбрал тая опасност.

— Позволете ми да ви се представя още веднъж — извика капитан Негро, като стана от стола и се поклони на „мисис“ Котелникова.

— Капитан втори ранг, капитан Негро — каза той на английски, отиде при инженершата и почтително ѝ целуна ръка.

— Много се радвам — усмихна се тя.

Бялата булонка сърдито залая капитана. Той пренесе стола си до мисис и без да обръща внимание на кученцето, веднага започна да ѝ разправя нещо на английски.

Инженерът го изгледа насмешливо и заговори с доктора.

— Свършил съм в Германия, но не обичам немците — каза докторът.

— Аз пък англичаните! Какво ще ми разправяш? Нали те развалиха санстефанска България — сърдито се обади гимнастикът, като дъвчеше ожесточено.

— Защо не ви харесват немците? — попита съдията.

— Аз съм социалдемократ — отговори докторът.

— Че и в Германия има социалдемократи.

— Там са хитлери!

Високият и звънлив смях на инженершата прекъсна разговора. Капитан Негро беше вече успял да разкаже някакъв анекдот от своя богат с приключения живот.

— Вие сте забавен човек, капитане! — каза тя, като го гледаше с развеселени очи.

— Диване! — презрително изръмжаха мощните челюсти.

Капитан Негро се изправи.

— За какво спорите, господа? — извика той. — За англичаните? А чували ли сте за генерал-губернатора на Индия Хастингс? Той така ограби бенгалците, че когато отидох там, те ми казаха: „Капитан Негро, ще издигнем един храм в твоя чест, ако махнеш тоя човек оттук.“

— Какъв храм дрънкаш? Сега пък храм! — възмути се учителят, който сигурно бе слушал всички истории на капитан Негро, но никога

не бе слушал такава, в която има и храм.

— Да, храм! — гордо каза капитанът, като сложи ръцете си на гърба. — Имаше такъв губернатор в Индия. Той граби двадесет години бенгалските индуси. Отивам аз там, всички пищят от него. Поисках аудиенция. Прие ме. Казвам: „Ваше превъзходителство, тая работа така не става. Хората са викнали от вас аман!“ „Не е, кай, вярно, тръгни по реката Ганг и ще видиш колко храмове са ми издигнали от благодарност.“ Тръгнах аз по Ганг. Гледам, наистина му издигнали храмове, ама какви? Такива, дето ги издигат на злите божества, между храмовете на холерата и на чумата!...

Капитан Негро се разсмя пръв на анекдота и погледна своята дама. Но „мисис“ не се разсмя. Анекдотът не ѝ хареса.

Само учителят и аз се смеехме, а инженерът погледна жена си и високо изръкопляска на капитана.

— Браво, капитан Негро! — рече той.

Докторът се намръщи, изпи чашата си на един дъх и пак погледна навън. Капитан Негро се оживи още повече. Мощните челюсти, които не преставаха да дъвчат, го изгледаха с одобрение.

— Да пием! — извика съдията. — Господа, наздраве!

Той беше се опил още от ракията и по червеното му лице се появиха капчици пот.

Изведнъж през отворените прозорци ясно се чува писъкът на кларнет и тънкото гласче на цигулка.

— Какво е пък това? — извика докторът. — Отде се взеха тия инструменти?

— Господин касиерът и другарят му гуляят — обади се под прозореца старият файтонджия, който ядеше отделно на кръглата маса вън.

— Тъй ли? Че откъде са намерили музиканти? — попита гимнастикът.

— Случайно идвали откъм мините. Ходили да свирят по селата — отговори бавният и спокоен глас на стария човек.

— Да ги доведат! — извика докторът. — Петре, иди им кажи да ги доведат! На всяка цена! Аз ги викам, тъй им кажи!

Файтонджията тръгна и стъпките му заглъхнаха по поляната. Разговорът стана още по-оживен. Съдията и учителят вече спореха на тема кои са нашите врагове — дали немците, или англичаните, —

инженерът се беше преместил при жена си и се смееше на вицовете на капитана, а докторът, навел глава, пееше някаква песничка, негова композиция, която започваше така:

*Лондон, Лондон, град голям!
Всичко може да се купи,
всичко може да се продаде!...*

В стаята влезе бай Петър и спокойно обясни, че господин касиерът не си дава музиката.

— Как! — извика докторът, като престана да тананика своята песничка. — Не иска ли? Ами утре, като го хване мигрената, кой ще му лекува дебелия глава?

— Не знам, господин докторе — вдигна рамене бай Петър.

Докторът скочи от стола и се втурна навън.

— Къде? — извика гимнастикът и тръгна след него.

Капитан Негро отиде в кухнята да донесе другата дамаджана. Той се опитваше напразно да развесели „мисис“, която никак не одобряваше неговите противоанглийски анекдоти.

— Аз съм свършила Роберт колеж и знам какво значи да си англичанин — казваше оскърбено тя.

От гората се чуваха гласовете на доктора и на касиера, които се препираха. Съдията излезе да види какво става. Кларнетът изпищя наблизко и спря.

— Идат! — рече съдията, като се върна в стаята.

И наистина музикантите идваха. Господин Тинтеров вървеше напред, воден от доктора и учителя по гимнастика, които го държаха за ръцете. Той се съпротивяваше и дърпаше. Беше гологлав. Сивите му очи гледаха смутено и диво, яката на ризата му бе разкопчана, а изразът на лицето му беше такъв, сякаш се намираще пред някакви върховни минути на съдбоносен избор. След него, като носеше в едната си ръка шапката и пардесюто му, а с другата влачеше празната дамаджана, сърдито вървеше Кочо и упорито го придумваше:

— Тинтере, не давай музиката! Откажи им, иначе няма да те погледна!

— Не давам, не даа-м! — фъфлеше касиерът и се мъчеше да се освободи от ръцете, които го държаха.

Музикантите, двама възрастни цигани, смутено крачеха зад господата, изплашени от буйството на касиера.

На вратата той се запъна, успя да се хване в нея и нададе силен вик, сякаш го водеха към бесило. Но докторът и гимнастикът го откачиха и го изблъскаха в салона, а оттам цялата група изведнъж нахълта в стаята.

— Какво гледате бе? Защо не свирите? — извика докторът на циганите.

Кларнетът писна, цигулката начаса го последва с едно високо „си“ и в стаята, заглушавайки веселата врява, екнаха лекомислените и тържествуващи тактове на някакъв италиански марш.

— Сядай, стига си дивял! — викаше докторът и се мъчеше да накара касиера да седне на един стол.

Тинтеров се приготви отново да протестира, но изведнъж видя инженершата и онемя. Присъствието на „мисис“ му повлия по един странен и необяснимо внушителен начин. Той я погледна уплашено и като седна на стола, отчаяно наведе голямата си, ниско остригана глава.

— На ти чаша, пий! — каза учителят, като му наля вино и го сложи пред него.

Само Кочо не пожела да се присъедини към компанията. Той остана изправен в рамката на вратата, с дрехите на своя неразделен приятел и с празната дамаджана в ръце. Увехналото му лице изразяваше убийствено презрение.

— Тинтере! — извика той с глухия си бас. — Ти си овца, баранка! Продаде се! Пфю! — И той плю с беззъбата си уста.

Кларнетът заглуши последните му думи. Изглежда, че само инженерът ги бе чул, и в надменния му поглед блесна любопитство. „Мисис“ въпросително погледна мъжа си, който се намръщи.

— Сбогом, аз си отивам! — извика Кочо от салона.

— Е, върви си — изфъфла касиерът и се размърда неспокойно на стола.

— Няма да си отиде — рече докторът. — Стой си мирно и гуляй с хората! Твоят свети Йероним ще легне ей там в гората и ще те чака като кученце.

— То не е твоя работа — озъби се Тинтеров.

— Хоро! — изрева гимнастикът. — Хоро! — И той запя с фалшив бас:

*Станке ле, голям дяволо,
стори ми място да седна...*

Цигулката пое игривата насмешлива мелодия, придаде ѝ особен, леко копнеещ тон и като прибави към такта ѝ ленива разпуснатост, с каквато всички цигани свирят народните песни, увлече кларнета със себе си.

— Хайде! — извика въодушевен съдията. — Хващайте се! Петя... — обърна се той към инженера.

Наскачаха, събориха няколко стола, съдията подаде галантно ръка на „мисис“, капитан Негро, който през всичкото време не се отделяше от нея, я хвана за другата ръка. Докторът и гимнастикът издърпаха изпадналия в мрачно отчаяние касиер и край дългата маса, върху която святкаха недопити чаши, се завъртя настроено хоро.

— По-живо! По-живо! — командваше учителят, загледан в краката си.

— Хо-па, хо-па! — провикна се съдията, като правеше излишни движения, които разваляха и отегчаваха стъпката.

От пода се вдигна прах, стъклата на прозорците звънтяха, от тръбите на печката се посипаха сажди. Кларнетът пищеше и неговият писък проникваше навред, като стоманено остър връх ровеше въздуха и влудяваше сръбналите господа. Капитан Негро, забравил своето положение и отдавна неиграл такова хоро, безнадеждно се мъчеше да усвои стъпките, а хванатата до него „мисис“ поглеждала от време на време към инженера и му правеше умолителни знаци с очи.

Изведнъж Тинтеров се пусна, върна се при масата и като отпи от виното, удари чашата в пода.

— Дръжте го! — извика учителят.

Но докато успее да го хване, касиерът строши и чашата на съдията.

— Прихвана го — каза докторът. — Прибирайте чашите! Ще ги изпочупи...

Хорото се развали. Втурнаха се да отнемат чашите от касиера, който, облещил очи като сомнамбул, вече буйстваше.

Загрижени за нашата бедна покъщнина, ние с капитан Негро прибрахме всичко стъклено, дори снихме огледалото от стената, защото в своето мрачно отчаяние касиерът имал такъв навик — да троши всичко. Но все пак той успя да стовари един стол на пода и да го разбие, за ужас на „мисис“, която изпищя и едва не припадна. Найсетне с общи усилия изхвърлихме буйния мъж, който мълчаливо се заклати надолу към гората, където неговият верен приятел отдавна го очакваше.

— Говедо! — задъхан рече докторът. — Не вземе да се ожени, че да миряса! Заради вас направи това безобразие! — обърна се той към „мисис“.

— Какво искате да кажете? — изплаши се тя.

— Ами че нали сте жена? — обясни учителят по гимнастика. — В женско общество той стои като теле на панаир. Подъбя се и дума не може да обели, а после лудува, диването му недно! Развали хубавия гуляй!

Нашите гости си тръгнаха. Инженерът и жена му се качиха на конете, останалите напълниха файтона и огънаха слабите му яйкове с тежестта си. Файтонджията търпеливо почака да се настанят, обърна се, изгледа ги през рамо и ядосано дръпна поводите. Файтонът потегли. Дватама цигани тихичко поеха към града, доволни, че бяха спечелили още сто лева.

Ние останахме сами в хижата край неразтребената маса, оляна с вино и отрупана с остатъци от ядене. На пода се търкаляха счупените чаши и разбитият стол.

— Защо не ми каза, че си поканил тия хора? — попитах моя другар.

— Кой, аз ли? Никого не съм канил! — излъга той. — Те са се поканили сами. Хрумнало им и дошли...

„Ех, капитане, ти все още не можеш да разбереш как изглеждаш в очите им“ — помислих си аз.

Късият ноемврийски ден си отиваше. Над горите падаха косите лъчи на залеза. Светлината постепенно стана студена, заплашващо червена и тежка, сякаш идваше от някакъв пожар. Крайчецът на слънцето се скри зад далечните хребети и долу равнината посиня.

---

[1] Много съм щастлив, че говорите английски! ↑

БУРЯ

— Излез да видиш какво става — каза Черния капитан, като отупваше калпака си от снега. — Сто хиляди дяволи са решили да изкоренят гората и да съборят хижата.

Не беше необходимо да излизам. И от стаята се виждаше какво става вън.

Вятърът въртеше бясно снега и мъглата, блъскаше ги в прозорците и виеше в четирите ъгъла на сградата. Един грамаден бук без връхни клони, отстоявал досега на много бури, скърцаше и стенеше. Хижата потреперваше и прозорците звъняха.

Макар че се здрачаваше, в стаята бе още светло. Бялата мъгла се виждаше до самите стъкла като невзрачна стена. Печката гореше несигурно и червеното отражение на пламъка през вратичката смутено трептеше върху пода.

Бурята беше започнала преди час и, както изглеждаше, щеше да трае още дълго време.

— Нашият барометър ни излъга — рече капитан Негро, като се намести край печката. — Какво хубаво време бе онзи ден! Добре, че напълнихме отзарана яслите със сено.

Той възседна стола, кръстоса ръце върху облегалката и подпря брадата си върху тях.

— Стори ми се, че видях нашия Май — продължи той. — Тая сутрин, като отивах на чешмата, срещнах две сърни. Не съм сигурен дали бяха Мирка и Май. Всеки случай сърните преминаха много спокойно край мен, без всякакъв страх.

— Дивечът предчувства бурята — казах аз. — Сега елените са отишли на завет към долината на мините. И сърните са бързали за там.

Млъкнахме заслушани във воя на бурята. Входната врата, неспирно блъскана от въздушната вълна, тракаше и се тресеше. Отдолу под нея подът на салона побеляваше от ситните снежинки, които виелицата вкарваше вътре.

— Няма нищо — успокой ме капитанът. — Вятърът я блъска... Знаеш ли какво — добави той в размисъл, като триеше брадичката си о дебелия шаячен ръкав на дрехата, — спомних си за една буря при Огнена земя. Ей че страшна беше тя! Но благодарение на тая буря аз станах най-известният капитан в Америка. Ти да видиш какво се случи!

Той се разсмя весело. Беше ясно, че се готви да разкаже анекдот.

— Тогава плавах с едно нищо и никакво корабче от две хиляди тона. То принадлежеше на едно корабоплавателно дружество, основано от най-големия богаташ тогава във Филадельфия — Джордж Лакран. Две трети от капиталите на дружеството бяха негови, а самият той бе известен като голям скъперник. Корабчето се хласна в подводна скала близо до брега и заседна. Долу, в трюма, се образува голяма дупка — не можеше да се запуши с нищо. Отначало скалата пречеше на водата да нахлуе в машинното отделение, но бурята щеше да откачи носа на кораба и тогава — хайде на дъното. Имахме малко пътници. Те лежаха в каютите ни живи, ни умрели, тъй като пътят през Магелановия проток е мъчителен. Между тях беше и мистър Джордж Лакран.

Брегът не беше далече, но с лодка бе невъзможно да излезем. Бурята беше страшна, брегът скалист — лодката щеше да бъде разбита още в първата минута. Тайфунът вилнееше и корабчето пращеше. Всеки момент очаквахме вълните да го откъснат от скалата.

Мистър Лакран беше загубил и ума, и дума.

— Капитан Негро — плачеше той, — ако ми спасиш живота, ще ти дам пет хиляди долара!

— Та нима вашият живот, мистър, струва само пет хиляди? — казвам аз.

— Тогава седем хиляди!

— Слушайте — казвам, — предоставям на вас да оцените живота си.

— Десет хиляди — кай, — нито стотинка повече!

— А бе, мистър Лакран — казвам, като оценявате така евтино живота си, не ще мога да ви помогна, понеже, за да ви спася, трябва да рискувам своя. Пък аз го ценя твърде скъпичко.

— Двадесет хиляди долара! — рече той.

— Не — казвам, — оскърбявате ме, сър. Оценихте живота ми много ниско. Разберете — казвам, — че сега с вас сме равни и че моят живот струва, колкото струва вашият.

— Колко пари — кай — искате?

— Двеста хиляди!

По него време двеста хиляди долара бяха огромна сума.

— Ох — изпъшка мистър Лакран, — готов съм да ви ги дам, но в себе си нямам пари!

— Тогава — казвам — подпишете ми един чек.

Мистър Лакран се видя натясно.

— Не мога да ви дам никакъв документ — изпъшка той, — защото я си представете, че вие се спасите, пък аз се удавя? Какъв смисъл има да пръскам парите си и да ви обогатявам, когато ще ме изядат рибите?

— Добре, ще ми дадете полица, когато стигнем на брега. Може и да не стигнем никога. В такъв случай, защо са ми вашите пари? — отговорих аз.

Взех едно дълго въже и го завързах за котвата. После накарах моряците да сложат котвата в дулото на корабния топ и да гръмнат с него. Котвата излетя като снаряд и се заби в брега. Тогава заповядах да спуснат една спасителна лодка и поканих мистър Лакран да влезе в нея.

— Нека най-напред минат други. Да видим дали въжето ще удържи. Може да се скъса, може и котвата да се откъсне — рече той.

— Тъй ли? — казвам. — Ами ако котвата и въжето удържат първите, а се скъсат, когато минаваме ние? Аз тръгвам, мистър, пък вие правете каквото искате.

Скъперникът се реши. Спуснахме го в лодката. Щом влезе в нея, дъното на лодката потъна дълбоко, сякаш бе натоварена с двадесет човека. Мистър Лакран съвсем не беше тежък. Напротив, бе мършав като върлина.

Потеглихме, като се държахме за въжето. Вълните грабнаха лодката, започнаха да я въртят, да я блъскат. Към средата на пътя лодката започна да потъва.

— Дръжте се за въжето, сър! — викам. — Защо сте седнали? Изправете се!

— Не мога — кай — да се изправа. Нямам сили.

„Е, сега я оцапахме“ — помислих си аз и поисках да му помогна. С едната ръка се хванах здраво за въжетото, с другата се опитах да го повдигна за яката. Но мистер Лакран тежеше, колкото тежи чувал с олово. Той беше напълнил всичките си джобове със злато и дори бе успял да зашие в хастара на самото си цяла торба долари!

— Какво сте направили — казвам, — хвърлете по-скоро палтото във водата, докато не е потънала лодката!

— Не — казва, — капитан Негро. Палтото няма да хвърля в морето, но ще ви го дам от благодарност към вас. В него има повече от двеста хиляди долара.

— Благодаря — казвам. — Дръж го за себе си. Нямам намерение да ставам храна на акулите с твоето палто. Go to hell!^[1]

Една вълна заля лодката и отвлече мистер Джордж Лакран, който потъна като камък...

Аз се хванах за въжетото и дочаках другите спасителни лодки, с които моите моряци и всички пътници благополучно излязоха на брега.

Лежахме ние три дни в една болница. Една сутрин при мен дойдоха журналисти, представители на американски вестникарски тръстове и агенции. Искат интервю. Давам аз интервю, разправям как стои работата, как погина от своето злато сър Джордж Лакран...

На другия ден във вестниците се появи моето интервю, само че изопачено. Смея се, като чета колко благородно е загинал мистер Лакран, как се е борил с вълните и какви били предсмъртните му думи, как се молил на бога и какво завещание оставил и ето че вратата на моята стая се отвори и вътре се вмъкна адвокатът на дружеството, мистър Браун.

— Вие ли сте капитан Негро?

— Аз.

— Как смеете — кай — да давате интервюта, без да уведомите за това дружеството? Знаете ли, че срещу вас дружеството ще заведе дело за изопачаване истината и ще предяви иск в размер на петстотин хиляди долара? Знаете ли каква пакост ни причинихте? I am terrified!^[2]

— Чакайте — казвам, — мистер Браун. Защо се нахвърляте върху мен? Обяснете ми какво съм направил?

— Go to hell! Вие смеете да питате? Ами че нещастният директор мистер Лакран носеше със себе си половин милион долара,

които съставляват две трети от капитала на нашето дружество, и вие убихте финансовия кредит на компанията, която сега е пред фалит!

— Е — казвам, — мистър Браун, отде да знам, че така стоят работите?

— Вие се уволнен! Дружеството ще ви държи отговорен за кораба!

— Добре — казвам, — щом ще предявите иск. Предавам се. А сега — Go to hell!

— Не — кай, — няма да ви оставя, докато не опровергаете вашата отвратителна лъжа!

— Как да я опровергая? — попитах аз.

— Сядайте и пишете! — извика мистър Браун. — Аз ще ви диктувам. Ако искате да запазите мястото си в нашата компания и изобщо да се отървете от ужасните последствия, сядайте и пишете!

Той извади от джоба си лист хартия, втикна в ръцете ми своето стило и започна да диктува:

Аз, капитан Негро, писмено потвърждавам, че изнесеното във вестниците относно случката с многоуважавания директор на корабоплавателното дружество „Джордж Лакран Компани“, не отговаря на истината. Мистър Джордж не само не се е удавил, но тъкмо сега се радва на нечовешко здраве и не е загубил нито един цент от своите пари. Изнесеното в пресата е долнопробна сензация, целяща да убие кредита на корабоплавателната компания. То се дължи на моите несериозни интервюта с представителите на вестникарските тръстове, на които аз, като не желяех да кажа истината пред вид особения и, така да се каже, феноменален случай с мистър Лакран, предпочетох да ги заблудя.

Сега, виждайки грешката си, аз съм длъжен да кажа истината.

Уважаемият мистър Лакран, който се връщаше от чилийските си мини, носеше със себе си доста голяма сума. На третия ден от нашето пътуване мистър Лакран ме

повика в разкошната си каюта и ми се оплака от голямо неразположение.

— От друга страна — каза ми той, — чувствам необикновен апетит, който не мога да задоволя с нищо. Моля погрижете се за обед да ми сервират повечко месо.

Заповядах на готвача да сготви за мистер Лакран един телешки бут и да му го даде за обед. Обаче прислужникът дойде при мен и ми съобщи, че уважаемият директор не можел да се задоволи с бута, макар че с него можеха да се нахранят десет гладници. Веднага дадох заповед да приготвят един огромен бифтек. За съжаление мистер Лакран не удовлетвори апетита си и с бифтека. Той искаше непрекъснато да яде и да яде. Учуден до мозъка на костите и уплашен, че многоуважаваният директор ще изяде всички месни запаси и консерви в кораба и с това ще затрудни изхранването на пътниците, аз отидох да го посетя. Това стана на петия ден от нашето пътуване, когато половината от месните провизии бяха вече погълнати от мистер Лакран.

Многоуважаемият директор лежеше в леглото си, покрит с одеяло от камилска вълна. И сега той дъвчеше къс печено месо. Изглеждаше твърде смутен.

Когато поисках да узная причините за това смущение, мистер Лакран благоволи да ми каже:

— Капитан Негро, ще ви доверя една тайна. С мен се извършва нещо много необикновено и странно за американския практичен и трезв ум. Гледайте! — И той повдигна края на одеялото и откри краката си.

Неговите крака вече не приличаха на човешки. С тях действително ставаше нещо необикновено. Те бяха се слепили и изтънили, кожата бе черно-синя като кожата на големите морски риби и ясно се виждаше как са започнали да се превръщат в рибена опашка.

Колкото учуден, толкова и уплашен, аз помолих мистер Лакран да се съгласи да бъде прегледан от корабния лекар. Но той категорично отказа да пусне лекаря при себе си.

— Нищо не е — кай — в състояние да спре тая промяна, която се извършва с мен.

— Но, сър — казвам аз, — какво да река на моите хора и на пътниците за всичко това?

— Кажете им — кай, — че съм зает с някои общественополезни идеи за благоденствието на човечеството.

След два дни апетитът на мистер Джордж достигна нечувани размери. Корабната кухня денонощно вареше и печеше яденета, които му се поднасяха едно след друго. Порциите на пътниците се намалиха на една трета и аз трябваше да успокоявам пасажерите с уверения, че всичко това е временно, и да измислям най-различни обяснения.

На следната сутрин при мен дойде изплашен прислужникът и ми съобщи, че миналата нощ с мистер Лакран са станали нови промени. Неговото благородно лице, макар твърде мършаво, се превърнало в лице на акула...

Капитанът се разсмя високо, плесна е ръка облегалката на стола и продължи:

— Като ми продиктува това, аз започнах да се смея.

— Как да пиша — казвам, — кой ще повярва на такива работи? Че това е лъжа — казвам.

— You must do it!^[3]

— Не — казвам, — не мога да го направя! Мистер Браун ме изгледа със свити очи:

— You must do it! Иначе... ще ви предам в ръцете на гангстерите, които ще ви одерат жив!

Какво можех да направя, щеше да ме сполети голямо зло. И продължих да пиша:

Веднага отидох да проверя дали прислужникът казва истината. Страхувах се да вляза в каютата на многоуважаемия директор и затова надникнах през ключалката. Съобщението на прислужника беше вярно.

Мистер Лакран напълно приличаше на акула. Той лежеше в леглото и като разтваряше страшни челюсти, опитваше се да натисне звънеца на стената, за да иска сутрешната си закуска. Неговите ръце се бяха превърнали в перки, а пораслото му тяло излизаше въвн от леглото и достигаше с опашката си стената на каютата...

Нямаше никакво съмнение, че през изтеклата нощ той беше загубил всичките си човешки качества, между които и това да говори. От раззиналата му уста излизаха хрипливи стонове.

С цел да запазя ужасната тайна и да не изложа пътниците на опасността да бъдат изядени от мистер Джордж, аз заключих каютата и затиснах вратата с едно буре, пълно с вода. Разчитах, че когато пристигнем на брега, ще намеря начин да стоваря мистер Лакран и да го предам на близките му, макар и в това състояние. Обаче чудовищният му глад го хвърли в буйство. Той погълна отначало дрехите си, после изяде леглото, канапетата, след това килима и когато не остана нищо друго освен голите стени на каютата, той се нахвърли на своите куфари и ги погълна заедно със златните долари в тях. Изглежда, че тъкмо златните долари задоволиха стомаха му, и той заспа спокойно, изтегнат върху голия под на каютата.

След като наблюдавах през ключалката всичко това, аз си помислих, че сънят му ще продължи дълго и през това време ние ще пристигнем в пристанището. Но тайфунът разбуди многоуважаемия директор, който отново започна да буйства. Той строши с опашката си стъклото на прозореца и като изгриза със страшните си челюсти рамката му, разшири отвора и скочи в бурното море...

Останалата част от тая нещастна история е известна на обществото и аз не считам за нужно да прибавя към нея каквото и да било.

— Подпишете сега — заповяда мистер Браун, много доволен от написаното.

Подписах се и му предадох листа.

— Предупреждавам ви — рече той, като сложи хартията в джоба си, — че нямате право да прибавите нито думичка към написаното. Компанията ще оттегли иска срещу вас и ще ви остави на служба.

Аз се смеех весело над анекдота, но моят другар остана сериозен. Без да обръща внимание на бурята, той продължаваше да язди стола и да ръкомаха с късите си ръце. Докато разказваше, пак ми се чу, че някой блъсна входната врата.

— Вятърът — рече пренебрежително капитанът. Слушай по-нататък. Тая история още не е свършила. Голяма беда ми създаде тя! — засмя се той, обхванат все повече от свето вдъхновение. — На другия ден излязох от болницата. Купих си вестници. Във всички беше поместено моето писмено потвърждение. Вдигна се в цяла Америка голям шум с тая работа. Най-напред разните религиозни секти и църкви започнаха да спорят помежду си за причините, по които мистър Лакран се е превърнал в акула. В Холивуд решиха да снимат филм на тая тема. Множество търговски фирми веднага рекламираха разни дъвки, н'ам какви питиета и препарати, специално приготвени за предпазване от такива нещастия, а в съда се заведе безкраен процес между дружеството и неговите кредитори. Дружеството поддържаше, че щом като мистър Лакран не е мъртъв, неговите права на акционер са още в сила. Макар и в образа на акула, той продължава да заема своето място на директор и т.н. Кредиторите обаче оспорваха това. Те твърдяха, че тъй като той не е вече човек, губи правото си на акционер и, второ, най-главното, погълнатите от него долари, съставляващи по-голямата част от капитала на дружеството, не са налице, следователно дружеството е пред фалит. Адвокатите на дружеството пък настояваха, че златните долари продължават да съществуват, макар и в акуловия стомах, и следователно те са налице. Освен това, казваха те, никой не знае дали самият мистър Джордж няма да се върне в някой незнаен ден да предяви правата си и т.н.

Всяка година получавах призовки като най-важен свидетел. Викаха ме и сектите, и в църквите да потвърждавам устно тая история. Най-сетне снеха на грамофонна плоча разказа ми и ме фотографираха в естествена големина...

Капитан Негро не издържа и се разсмя с цялото си гърло.

Пак ми се чу, че някой блъсна външната врата.

— Ти обичаш да четеш книги — рече капитанът. — Чел ли си книгите на Джак Лондон?

— Да, разбира се, на Джек Лондон.

— Не Джек, а на Джак. Така се изговаря по английски. Джак беше мой моряк, на един стражеви китоловен кораб. Ние отивахме в Охотско море да контролираме китолова. Той постъпи в екипажа като прост матрос. Един ден дежурният ми съобщи, че Джак бяга от служба да чете книги. Аз го издебнах в люка, тъкмо беше се унесъл в някаква книга, и му цапнах един по врата. Да, плеснах го здравата. Кой можеше да повярва, че той ще стане такъв прочут писател...

Капитан Негро се готвеше да продължи разказа за Джек Лондон, но отвън екна същински топовен гърмеж. Ние скочихме на крака и като се питахме един друг с очи, втурнахме се в коридора. Бурята продължаваше да вилнее. Навън не се виждаше нищо освен бялата мъгла и въртящия се край прозорците сняг.

— Трябва да е паднало някое дърво — каза капитанът.

Той се върна в стаята, облече шубата си и уви главата си с един вълнен шал.

— Отивам да видя какво е станало — заяви той.

— Паднал е оня стар бук, който скърцаше — рекох аз и се приготвих да изляза с другаря си.

По стъклата на входната врата беше се налепил дебел пласт сняг. Същинска пряспа висеше от горния праг.

Капитанът хвана дръжката и дръпна вратата. Пряспата се събори и бурята хвърли снега в очите ни. В същия миг нещо се блъсна в краката ни и затрополи по дъсчения под на салона.

— Сърнето! — извика другарят ми.

Тутакси затворихме вратата да не би Май да се измъкне навън. Но той нямаше такива намерения. Стоеше зад нас и като държеше ушите си малко свити, учудено ни гледаше с черните си очи. Целият беше побелял, гъстата му козина бе заснежена. Той се отърси и в салона се разхвърчаха цял облак снежинки и капчици вода. След това се изплези и облиза горната си устна с върха на дебелото си езиче.

— Разбойнико! — рече капитанът и се затече да го хване.

Сърнето отстъпи до вратата на стаята и обърна малките си рогчета към нас.

— Тъй ли? — строго извика капитанът. — С кого ще се биеш?

Той го улови за предните крака и го издигна да не може да рита.

Пет минути по-късно Май лежеше на пода в нашата стая и се ближеше, за да сложи мократа си козина в порядък. Капитан Негро му държа дълга реч. Когато я свърши, той се обърна към мен:

— Как мислиш, защо сърнето се върна само? Къде е майка му? Дали не се върти и тя край хижата?

— Може би — казах аз. — Не е зле да видим.

Ние излязохме, ала в двора не се виждаше никаква следа. Бурята бе засипала всичко. Нашите дърва бяха изчезнали под снега и само изкъртеният от корените бук лежеше наблизко като дълга и голяма пряспа, из която стърчаха помръзналите, изпочупени клони.

---

[1] Върви по дяволите! ↑

[2] Ужасен съм. ↑

[3] Ще го направите! ↑

ЗА ГЪБИ

Шосето замря, затрупано от дебели преспи. Не се чуваха вече нито бучащите мотори на камионите, които возеха траверси и въглища от мините, нито подвиквания на каруцари. Тежко мълчание легна над белите гори и само нашите гласове събуждаха заспалото ехо под снежните тунели на гората.

Еленовите стада се събираха в северните котловини, където ветровете бяха по-слаби, а мъглата — по-рядка. Сега хранилищата се посещаваха най-редовно от дивеча. Отдавна бе изядено всичкото сено от яслите, засипаните със сняг корита за овес бяха изгризани от острите резци на сърните и на елените.

Правихме няколко пъти безуспешни опити да занесем храна на дивеча. Снегът продължаваше да вали, преспите растяха, ние потъвахме в тях, падахме на всяка крачка с нашите чували и в края на краищата бивахме принудени да се върнем, без да изминем и половината от пътя. Все пак с голямо постоянство и с много усилия успяхме да достигнем едно еленово вървище и да превържем по околните дървета няколко наръча сено.

Снегът спираше привечер, когато мъглата се сгъстяваше и заливаше с глухота и студена влага цялата планина. Тогава отникъде не се чуваше нито един звук. В забуления, сякаш удавен свят вечерният здрач се смесваше с мъглата и само белината на снега позволяваше да се вижда на не повече от два разкрача.

За икономия на газта палехме лампата само когато в стаята станеше съвсем тъмно и като се задоволявахме със светлината от горящата печка, стояхме мълчаливо край прозорците и гледахме как сивее снегът и как мъглата отминава край нас. От горния праг на вратата висеше голяма пряспа, като свод. Сянката ѝ се надвесваше в коридора. Няколко засипани пъртини водеха към обора, където конят по цял ден хрупкаше сено, а мисис Стейк и Май съжителстваха зад една дъсчена преграда.

След петдневен снеговалеж снежната покривка достигна метър и половина. Не можеше да мръднем никъде освен на двора и до чешмичката, където отивахме с големи усилия, като проправяхме пъртината всеки ден.

Капитан Негро започна да лъже още по-отчаяно. През деня той готвеше или печеше хляб, следобед се предаваше на сладък сън до четири-пет часа, когато вече се стъмваше. После се събуждаше мрачен, дори злъчен, сядаше край печката и зачиташе някой стар вестник. Но след като се оживеше, езикът му не спираше до полунощ.

Една сутрин той ми каза отчаян:

— Утре ще стоим гладни. Няма вече какво да се стотви. Нищо не е останало из долапите: картофите се свършиха, пък мишката изяде сланината...

„Мишката“ беше един голям сив плъх, с който воювахме вече цял месец. Тоя плъх заплашваше да ни разори. Той спеше в леглата ни през деня, скрит под завивките, и когато настъпваше време да лягаме, плъхът се втурваше да бяга из стаите, където имаше твърде много пукнатини, в които изчезваше. След редица ялови опити да го убием той се пресели в кухнята и се отдаде там на разбойничество. Капитан Негро намисли да го застреля с една малокалибрена карабина 22, която имахме подръка. За тая цел му устройваше всяка вечер засади, седнал на малко трикрако столче върху кухненската маса, с карабината в ръце. Ала плъхът се пазеше. Той не се показва нито веднъж на открито и докато капитан Негро търпеливо стоеше на своя пост, плъхът спокойно гризеше сланината. По едно време се опитахме да го отровим с миша отрова на зърна, купена от града, обаче зърната се оказаха хранителни за неговия стомах. Най-сетне вдигнахме ръце, очаквайки някакъв щастлив случай да го убием.

Наистина бедняшките ни запаси бяха на привършване. Снегът не позволяваше да отидем до мините, отдето можехме да купим нещичко от миньорското дюкянче.

— Е, какво ще кажеш? — попита капитанът.

Вдигнах рамене.

— Брашно имаме, от глад няма да умрем, но...

— Да наберем малко гъби — предложих аз.

Той се изсмя:

— Ти с всичкия ли си? Кой месец е сега?

— На стотина крачки оттук има отлични гъби. Въпросът е как да стигнем до тях.

— Сънуваш — рече капитан Негро и ме изгледа с недоумение.

— Да се опитаме. Хайде, обличай се. Хубава гимнастика ще направим! А след това ще си хапнем здравата пресни гъби!

Някъде из затрупания двор имаше дълъг и тънък прът. Помнех добре мястото, където прътът бе захвърлен, и като разрових снега, намерих го. Тръгнахме към гората зад хижата, цепейки преспите сред облаци снежен прах. Никой не се сети да вземе оръжие.

Мъглата беше рядка, виждаше се доста далече из снежните тунели. Снегът обвиваше грамадните букаци от горе до долу, като им даваше причудливи форми и ги правеше още по-грамадни.

— Къде ще търсиш сега гъби? — смееше се капитанът, но щом забеляза, че оглеждам букаците, веднага разбра каква е работата.

По загнилите части на дърветата всяка есен и всяка пролет растат колонии от гъби, които народът нарича хъртови уши, защото формата на тия гъби напълно прилича на кучешко ухо, клепнало в горната си половина, такова, каквото имат хрътките. Пролет тия гъби са млечносиви, с нежен бисерен цвят, есен обаче цветът им е жълто-кафяв. Тъй като те растат до късна есен, първите снегове и студове ги замразяват и по този начин ги консервират отлично.

Не беше лесно да се открият хъртовите уши всред засипаните със сняг букаци. Но аз помнех, че наблизо имаше една такава колония, и скоро я намерих по източната страна на едно грамадно дърво. След няколко мушвания с пръта гъбите се откъртиха и паднаха в снега. Капитан Негро се наведе да ги вземе, пък аз заоглеждах околните дървета.

Изведнъж някъде под нас, където се спущаше стръмният ръб на една рътлина, се чу грухтене. Капитан Негро ме погледна. Погледнах го и аз. Грухтенето се засилваше.

— Минават диви свини — каза той, като вдигна глава и се послуша.

Завтекохме се да ги видим. Нашето любопитство беше голямо — в стопанството имаше твърде малко от тия животни, а ние отдавна мечтаехме те да се развъдят.

Зарязахме гъбите и тръгнахме към височинката, отдето започваше рътлината. До височинката нямаше и двадесет разкрача, но

ние изминахме това разстояние за три-четири минути, като се ровехме в снега, сякаш плувахме. Грухтенето се чуваше вече съвсем наблизко.

Между отъналата в сняг и кит гора, през белите клони и стъбла, се мярна тъмната козина на дива свиня. Тя потъваше в снега, но ние бяхме нависоко и можехме да забележим гърба ѝ. Свинята бягаше и грухтеше, без да се спре нито за миг. Тялото ѝ сякаш се разтегляше: изглеждаше ту неестествено дълго, ту се скъсяваше. Това учуди и двама ни, ала после разбрахме каква е работата. Със свинята бягаха четири-пет свинчета, чиито гърбове се мяркаха край нейния. Тя бе майка, водеше свинчетата и бързаше да се спусне в котловината, където снегът бе по-плитък.

— Тю, как не взехме поне една пушка! — каза капитанът със съжаление. — Макар че нямаме право да бием дивеч, но в такъв случай, когато няма вече какво да се яде...

Той не успя да се изкаже, защото от другата страна на рътлината, зад която тъмнееше дълбок и мрачен дол, се чу ново грухтене. То звучеше като глух взрив — сякаш избухваше слаб заряд от запален барут — и бързо приближаваше насам.

— Друго стадо — каза капитанът.

След минутка по следата на свинята се показва черно-кафявата маса на грамаден глиган. Като бухтеше злобно, глиганът напредваше по дългата къдрава следа, оставена от свинята и прасенцата ѝ. Огромното му четинесто тяло беше посипано със сняг. Грозната му глава с половинметрово рило и жълти глиги, закривени като косерчета, бе вдигната сърдито и жадно душеше въздуха. Глиганът цепеше дебелия сняг с учудваща лекота. Под неговата тежест снегът преливаше на малки късчета и топчета, които се търкаляха надолу по стръмнината. За разлика от свинята той се спираше често, обръщаше грамадното си туловище и още по-грозно започваше да бухти.

— Сигурно тича по женската. Загубил я и сега я дири — пошушна ми капитан Негро и като взе пръта от ръцете ми, започна да се прицелва с него в глигана.

Животното отмина. То изчезна надолу из котловината, следвайки дирята на свинята, и само глухото му бухане показваше посоката, по която се движеше.

— Ех, ако имахме пушка! — въздъхна другарят ми и оживено започна да доказва, че при това наше окаяно положение с храната

бихме могли да убием с пълно право ако ли не едно от прасенцата, то поне стария нерез.

Ние се наканихме да се върнем при гъбите, за които бяхме забравили, когато две сиви сенки привлякоха вниманието ни. Те се появиха по следите на свинете, тичайки като кучета. На двадесетина разкрача по-назад се зададоха още три.

Капитанът ме блъсна в хълбока и легна в снега.

— Вълци! Лягай, лягай! — рече той, но сам не се въздържа, надигна се и уплашено загледа глутницата, която отмина към котловината. Оттам все още се чуваше бухтенето на глигана.

— Ето за какво трябваше да вземем пушките си! — казах аз. — Щяхме да направим хубаво сражение с вълците!

Прибрахме свалените от бука гъби и побързахме да се върнем в хижата, загрижени за съдбата на свинското семейство. Кой знае какво ставаше сега в котловината, където гладните хищници се опитваха да грабнат прасенцата. Дали те щяха да успеят, или глиганът щеше да види работата на някой от тях? На този въпрос не можехме да си отговорим; всеки си оставаше на особено мнение. Ала нямаше съмнение, че вълците мъчно можеха да постигнат целта си, щом старият четинокоско вървеше със семейството си. Не биха се решили да го нападнат току-така. Неговите жълти косери и дебелията му кожа бяха достатъчно убедителни доказателства как би завършила подобна борба...

ЗАСАДА

След първия слънчев ден снегът се покри с ледена кора.

Започнахме да ходим със снегоходки като индианци. Снежната кора обаче бе слаба, необходимо беше топлите дни да продължат, за да може тая кора да заякне. Въпросът за храната вече „не търпеше отлагане“. Нямаше дори и гъби за готвене. Всеки ден се надявахме, че откъм мините или селата ще излезе снегочистачка с няколко чифта волове, да изчисти шосето и възстанови движението. Но дните минаваха, а снегочистачката не идваше.

— Трябва да заколим мисис Стейк — каза капитан Негро една вечер, когато прегледахме за последен път празните долапи в кухнята, — макар че е „казионна“ и се ползва със специален кредит във ведомостта, където се мъдрят и нашите имена, гладът не чака.

Той беше прав. Мисис Стейк наистина беше „казионна“ коза, отредена за дойка на всички сърнета, които щяхме да ловим през идната пролет. Ала какво ни пречеше да я заколим, пък напролет да купим с наши пари друга? По този начин щяхме да спестим храната, която козата изяждаше през зимата. Съгласих се с капитана. Но преди да настъпи денят да прережем врата на бедното животно, реших да устроя засада на дивеч край хижата.

Това не беше позволено. Такова престъпление се наказваше най-строго и само по себе си бе позорно деяние. Обаче в едно стопанство с елени и сърни убиването на един заек в такива дни не означаваше нищо. И без това големите горски зайци, които живееха по гребена на планината, умираха от собствената си смърт.

Край хижата идваха няколко заека. Идваха нощем, подскачайки по ледената кора до самата южна стена, играеха по поляната и като навлизаха в едрата гора, минаваха край една скала, на петдесет метра под хижата. Тя се издигаше всред гората като корабен нос и от нейния връх се виждаше надалеч.

Взех една пушка, увих главата си с шалче и още същата вечер отидох на скалата да вардя за зайци. Капитан Негро остана в хижата да

чете английската книжка, на която обикновено заспиваше.

Малката декемврийска месечина прозираше зад тънката облачна покривка и позволяваше да се вижда добре по снега. Мразовитата нощ обличаше в тия часове храстите с нежните цветчета на скрежа. От време на време всред студеното мълчание внезапно изпращяваше клон, който се строшаваше под тежестта на снега. Никъде не шумяха води. Планината приличаше на грамаден кораб, изваден от ледове и обкръжен с мъгла. Насреща през дола приведените гори напомняха ледени блокове.

Стоях търпеливо върху един пън, като държах пушката готова на коленете си и се мъчех да различа предметите под скалата. Така измина може би час, може би повече.

Изведнъж под скалата се чу лек шум. Снегът изскърца. Долу се мярна една сенчица. Животното премина бързо, затули се зад дърветата, после пак се показва — мъничко, безшумно, като тъмно петно в белия здрач.

Аз вдигнах пушката и сенчицата се спря. Бях уверен, че е заек.

Когато черната линия на цевите докосна целта, натиснах спусъка. Червеният пламък на изстрела блесна пред очите ми, пукотът изпълни доловете и се разля широко над заспалите бели гори. Нещо глухо изтрополи под скалата, сякаш някакво тяло се удари в дърво. Сянката не се виждаше вече върху снега.

Като почаках малко и се мъчех да забележа животното, аз се спуснах от скалата и газейки сняг до гърди, достигнах мястото, където животното беше се спряло. Там имаше повален от старост бук. Зад него се подаваха два дълги крака...

Бях застрелял сърна, без да искам, уверен, че стрелям по заек. Нямаше какво да се прави. Хванах я за краката, които потрепваха за сетен път, и се опитах да я измъкна горе. Може би съм я влякъл към хижата цял час. Ту я вдигах на раменете си, носех я така пет-шест метра, ту я пуцах да си почина. Най-сетне, облян в пот, успях да я внеса в хижата. За щастие, капитан Негро не беше заспал.

Сложихме я върху два стола. Под светлината на лампата гърбът ѝ лъсна с медночервената си козина. Великолепното ѝ тяло напомняше с линиите си тялото на красива жена. В хубавите ѝ очи още личеше влагата на живота, сякаш те продължаваха да съзерцават студената

декемврийска нощ. Главата ѝ увисна от стола и единият от предните ѝ крака остана леко превит, като че бе застинал в недовършен скок.

— Пак се спаси козата! Пак ѝ останаха дни да живее. Голям късмет има туй животно — хилеше се капитан Негро, извънредно доволен от лова, който ни осигури обилно и вкусно месо за цял месец.

Като държеше лампата с едната си ръка, а с другата тупаше гърба на сърната, капитанът изведнъж трепна, наведе се и погледна ушите на убитото животно. Лицето му се помрачи и той извика сърдито:

— Какво си направил ти? Ти си убил нашата Мирка! Погледни ухото ѝ... Бедното животно! То се е въртяло край хижата...

Дясното ухо на сърната беше разцепено в горния си край. Навремето капитан Негро бе направил този отличителен белег.

Наистина това беше Мирка. И аз я познах. Нямахме друга сърна като нея, тъй едра, с такъв косъм, чийто топъл и благороден цвят напомняше отражението на огън върху стара, неизлъскана мед. Той бе равен и гъст като кадифе, а пепелявосивото ѝ подбрадие бе по-светло от това на другите сърни.

В хижата настъпи скръбна тишина, сякаш в коридора не лежеше убитата сърна, а мъртва красавица. Капитан Негро ходеше час по час да я гледа и да ме укорява.

Най-сетне се примирихме със станалото. Гладът беше по-силен от всякакви сантиментални съображения. Дълго мислих за участието на бедното животно. В тия тежки дни Мирка беше се върнала при нас, ала не беше се решила като Май да подири подслон и храна в хижата. Сигурно бе обикаляла наоколо, идвала е из двора, но снегът бе засипал следите ѝ, та не забелязахме нищо. В края на краищата тя ни спаси от гладуване, като се принесе в неволна жертва.

КОГАТО СКРЕЖЪТ СЕ ТОПИ

Два дни духа силен североизточен вятър. Той изчисти небето от облаците, замрази съвършено потоците и свали всичкия сняг от дърветата. Горите станаха черни, настръхнали. Планината бучеше, а долу в мините се оплакваха, че вятърът щял да отнесе покривите.

Ала на третия ден ние се събудихме в едно прекрасно слънчево утро. Снегът святкаше, на места синкав, другаде виолетов, далече-далече се виждаха на север равнините, а горите сега бяха накичени с бисер. Ледени кристалчета и скреж блестяха като елмази по всяко клонче. Върху тъмния фон на горите тия скъпоценности придобиха особен пепеливоморав цвят. А какво утро беше то! Смълчан и тих стоеше вековният лес, не помръдваше нито една вейка, сякаш се боеше да не събори своя накит. Като захар лежеше из него снегът, а отгоре синееше шеметно чисто, прекрасно небе, от което се лееше сподавена от ласкавост синина. Такова утро през декември не е рядкост в планината. Тогава човек усеща по бузите си лекия полъх на южния вятър, дошъл от моретата в ледените владения на зимата, и смътна надежда и радост изпълват душата му, сякаш вече идва пролетта. Обилната светлина го опива и разпалва в него луда жажда към живот и към радост...

Взех пушката, сложих снегоходките и напуснах хижата. Нима можеше да се стои на едно място в такова време? Посрещнаха ме безмълвните букаци: бавно навлязох между тях, като ги оглеждах от долу до горе. Като че вървах в приказна гора. Как студено мастилени изглеждаха мъховете, как ясно се виждаше по белезникавата кора всяко петно, всяка стара рана и гъба! Върховете им опираха в това бездънно небе, което вземаше погледа и от което очите не можеха да се откъснат, а крайните клони, неподвижни и заледени, блестяха като посребрени...

„Сребро и синина се лее“ ...

Но къде да вървя из тая смълчана красота, от която не ми се иска да пропусна нищо? Ако вървя в сенчестата страна, където слънцето е

огряло само върховете на дърветата, а под тях, в синкавия вледенен сняг, лежи студено мълчание, изпитвам угнетяващото впечатление, че зимата няма да има край. Макар че там, в тоя здрач, играят неуловими цветове, които те карат да се спреш и да се мъчиш да ги определиш, повече ми се иска да виждам надалече, слънцето и светлината, равнините долу, над които се стеле тънка и топла мъгла, тоя пепеливоморав цвят на скрежа, насрещните върхове, които блестят със снеговете си, и по-силно да изпитвам тая напиреща в гърдите жажда да дишам и да живея.

Звучно и остро пращеше снегът под кръглите дъги на снегоходките и шумът от стъпките ми пълнеше мълчанието на гората. Спирах се често да чуя още веднъж и още веднъж тишината, очите ми жадно оглеждаха всичко, душата ми не можеше да се насити и скоро щеше да се измори и смути от тая красота. Знам това от опит. Тогава човек става тъжен и замислен.

Реших да се спусна по южните склонове. Там имаше повече слънце и някъде под бронята на леда едва-едва се чуваше тих ромон на поточе. Като топли гънки в някаква бяла пазва тук се виждаха няколко долчета, в тия сутрешни часове огрени от слънцето и изпълнени със сладка тишина — любими места за почивка на сърните. Снегът ставаше по-корав. Той пука, откъртя се в кръг край всяка моя стъпка, късчета от него се търкалят по чистата повърхност и избързват напреде ми. Сега в мен се пробужда ловецът и аз започвам да дебна и да оглеждам тихите бели гънки наоколо, грамадните повалени трупи, засипани със сняг. За да измамя дивеча, старая се да вървя, както върви той, следвайки един неправилен такт, и стъпките ми правят такъв шум, сякаш аз вървя на четири крака.

Спирам се, стоя неподвижно секунда-две и пак тръгвам със същия лъжлив ход. Най-сетне доближавам едно особено прикътано долче. Сърцето ми започна да бие тревожно. Наоколо се виждат дълбоките следи на стадо сърни и моето предчувствие ми подсказва, че ей сега ще стане нещо. Нервите ми се опъват от очакване да чуя шума, който ще последва. Преставам дори да дишам и слухтя като ловно куче, което е подушило, че дивечът е наблизо. Минава секунда, две, пет. Нищо не се показва, но напрежението в мен расте. Тишината става по-тежка, всичко наоколо като че се стаява. Тогава правя още няколко стъпки надолу по дола и мълчанието се пуква като мехур. С

оглушителен шум пред мен се вдига стадото сърни; няколко бели задници подскачат една след друга, мярват се за миг из дърветата и изчезват. Обаче тая, която бяга последна, се спира, извива глава, поглежда ме и диво изревава. После, като подхвърля високо задницата си, догонва стадото с недоволно грухтене.

Тишината отново се възвръща. Слънцето е огряло цялата гора, снегът блести ослепително. То нагрива дебелия шаяк на моята куртка. Докато вървя надолу, в стъкления въздух започва да искри снежен прах. Часът приближава девет и половина и хубавият пепеливоморав цвят на горите се променя в сребристосив.

Надвесвам се над мините. В широката котловина, която започва под мен, всред бисерните гори по двата склона се виждат постройките, черните пътеки, релсите с вагонетките, опушените здания. Над всичко това още лежи студена сянка и се издига право нагоре черен дим. После пресичам дола, катеря се по насрещния склон и бавно се изкачвам към шосето. Карабината става все по-тежка на рамото ми, яката на куртката твърде силно започва да топли врата ми и аз я разкопчавам, бързайки да навляза по-скоро в хубавата гора, пълна със слънце, където дърветата са огромни, а тук-там се виждат малки поляни, по които има кубирани цепеници. Отвред започва да се носи тих шепот. Скрежът се топи и от всяко дърво падат капки — тежки и блестящи. Те висят сега по всеки клон. В тях се отражават всички цветове на дъгата. Някои изглеждат златисти, натежали като обици: откъсват се, проблясват във въздуха и падат в снега, като правят дупчици върху чистата му повърхност. Под всяко дърво се виждат тия следи: те се увеличават бързо, докато шепотът расте, а въздухът се изпълва с блясък и искри, сякаш вали рядък, едър дъжд. Шапката ми е мокра, на пушката също са паднали няколко такива сълзи. А шосето е празнично пусто и бяло, едва личат по него следи от шейни и прясна диря на малко еленово стадо, което го е пресякло и е отминало нагоре към вековната гора.

Навеждам се и ги разглеждам внимателно. Продълговатите копита на две кошути са оставили ясни отпечатащи върху снега, сякаш са врязани върху хубав гипс, а кръглите следи на едно младо еленче показват, че животните току-що са минали. Види се, аз съм ги изплашил и принудил да напуснат топлите си легла, някъде из ония долчета, където вдигнах сърните.

Тръгвам по техните следи да видя накъде са отишли. Снежната кора съвсем омекна и аз магнах снегоходките от краката си.

Лесно е да четеш в такова време по стъпките на бягащото животно неговите движения. Ето тук стадото се е спряло. Кошутите са обърнали дългите си вратове, наперили са уши и са се вслушвали цяла минута. Че са стояли дълго, заключавам от следното: край четирите следи има още две-три. Това показва, че животните са имали време да променят първоначалното положение на краката си и да стъпят по-добре, всяко на своето място. И първите им скокове са били по-енергични, по-уплашени. После те са се успокоили и са бягали нагоре, без да бързат особено.

Докато вървя по следите, в мен пак се събужда ловецът. Въобразявам си, че правя истински лов, дори снемам карабината от рамото си и я нося в ръце. Така навлизам във вековната гора, където по ниските подрасти се чернеят неокапали букови листа. Тези листа имат такъв чист цинобърен цвят, толкова топъл и мек, че развеселяват душата. Виждат се вече по измокрените стъбла зелени мъхове, посърнали от студовете, по клоните на старите буки виси особен, сиво-зеленикав мъх, като плитки, останали от самодива. Наоколо е тихо и топло. Въздухът започва леко да струи, снегът се топи край дънерите. Точно такива места обичат елените и аз ставам още по-внимателен. Неведнъж с капитан Негро сме се любували на техния бяг. Напред тичат най-старите кошутки, след тях уплашено трополят младите юнци и телета, а най-отдире скача някой грамаден елен. Той остава, спира се и ни гледа с жълтото си око иззад някой дънер, после отмята рога и се понася с такава бързина, че изглежда, като да лети. Веднъж ние вдигнахме млад рогач и една хубава кошута. Тя бягаше, опряла муцуна на хълбока му, сякаш в своя страх търсеше закрила от него. Тая двойка беше прекрасна. Като че бяхме обезпокоили и изплашили до смърт влюбени.

Такива картини остават незабравими в паметта на човека и сега отново ми се поиска да видя елени.

Петдесетина метра по-настрана от следите, по които вървах, се появи друга диря. Като любопитствах да узная от какво животно е оставена тя, аз се отделих и отидох да я разглеждам.

Преди два-три часа отгук бе минал един наш познайник — старият елен, който обитаваше тия места, над шосето. Никак не

очаквах да го срещна сега тук. През това време от годината той старец обикновено слизаше ниско, към долината, където бяха хранилищата, и там прекарваше цялата зима. Той доживяваше в пълна самотност своя славен някога живот и бе осъден на смърт както от времето, така и от хората. Беше ни заповядано да го убием, да го натоварим на една каруца и да го смъкнем в града, дето неговото месо и стари кости щяха да бъдат продадени на пазар, а рогата щяха да красят опушения салон на лесничейството. Заповедта бе излязла още през есента, но на никого от нас не се удаде да го застреля. И ето сега можех да си устроя истински лов и да убия стареца.

Неговата следа се виждаше като дълбока бразда в снега и аз тръгнах по нея, като държах заредената карабина готова за стрелба. Стараех се да вървя тихичко, с оня лъжлив ход, който мамеше ухото на дивеча; избягвах откритите места и внимателно се вглеждах във всеки подозрителен предмет. Знаех, че старецът е хитър, че не ще ме остави току-така да го издебна отблизо, но тук гората бе рядка, между дърветата се показваха широки поляни и просеки, имаше и твърде много фигури дърва, зад които можех да се прикрия, тъй че все щеше да ми се удаде да го видя и да стрелям по него.

След няколко минути се приближих до една малка падина, която се издигаше като тераса върху полегатия склон. Следата водеше към нея. Няколко грамадни букака сплитаха голите си клони над това място. По-настрана стърчеше фигура дърва, засипана от сняг, и се червенееше няколко храсталака с рядка неокапала шума. Надясно оставаше дъното на широко разлят и недълбок дол, целия огрян от обедното слънце. За да надникна в падинката, трябваше да пресека дола и да се изкача на другия му бряг. Така и направих. Щом се озовах там, видях елена.

Той бе лежал близо до фигурата дърва, на самия ръб на терасата. Шумът от стъпките ми го бе накарал да се изправи и сега той стоеше и се вслушваше, сякаш се колебаеше да напусне това хубаво и спокойно място, където обедното слънце приятно нагряваше сивия му гръб и старите му плещи. Беше застанал към мен с цялата си дължина, в най-изгодно положение, като голяма сива маса — отлична мишена, в която можех да отправя куршума там, където искам. Дългите му рога със седефени върхове, с оредели от старост разклонения стояха неподвижно над гърба му. Ушите му мърдаха насам-натам, но в цялата

му фигура не личеше нито страх, нито тревога. В нея имаше по-скоро леност, нежелание да бяга, някакво равнодушие на вол, който чака стопанинът да го потегли за повод, накъдето си ще. Той не искаше да си разваля спокойствието в тоя чудесен зимен ден, сякаш тоя шепот на топящия се скреж го бе опил като нежна музика.

Неговото спокойствие ме порази, но само за миг. Аз се затулих зад първия дънер и като опрях на дървото лявата си ръка, започнах да се прицелвам в сивата му плешка. Пръстът ми вече натискаше дебелия и студен спусък на карабината и мушката, изравнена с ушите на мерника, неподвижно и точно залепна там, където трябваше да пулсира неговото сърце. Само за секунда си представих траекторията на куршума: ударът щеше да бъде отличен и жертвата щеше да остане поразена на място. В тоя миг старецът започна да се чеше. Той обърна бавно дългата си конска глава, размаха рога и лениво близна хълбока си. После рогата опряха о гърба му, той вдигна високо муцуната си и се залови да чеше мързеливо плещите си. Това го измори, защото той въздъхна дълбоко. От ноздрите му излезе същинско облаче пара.

Продължих да се прицелвам, дебнейки мига, когато тялото му ще остане неподвижно, за да прострелям сърцето му. И пак пръстът ми вече натискаше спусъка, аз спрях дишането си и вече усещах как ей-сега ще преодолее съпротивата на пружинката. Но еленът ми изигра друг номер. Той неочаквано промени положението си, като обърна гърдите си към мен и глупаво се загледа. Сега трябваше да потърся друга точка от тялото му, за да го застрелям на място, защото, ако го ранях, щеше да избяга далеч от шосето, а това щеше да ни създаде тежък труд да го снемеме долу.

Започнах отново да се прицелвам малко по-високо от линията, където започваха дългите му крака, в основата на шията. Но животното се обърна и легна, като изпусна ново облаче от муцуната си. Сигурно бе счел, че не го заплашва никаква опасност.

Това ме успокои — нямаше защо да бързам, можех да го застрелям и като лежи. Ала неговото спокойствие ме смути. Ловната страст в мен поутихна. Нали жертвата стоеше спокойно на мястото си, не бягаше? Дишането ми стана равно и спокойно, аз чух отново шепота на топящия се скреж, отново станах способен да различавам околния шум, да гледам на всички страни и да възприемам всички впечатления. И едва сега видях колко неизразимо хубаво е всичко това

— легналият насреща елен, вековната гора, в която всяко дърво свети и трепти в радостни тръпки, накичено с хиляди бляскави капчици, отразили в своята кристална чистота ликуващия свят на слънцето, празничната тишина на планината, синьото небе и снежните върхове под него.

Разбрах, че трябва да се махна по-скоро оттук. Знаех, че ако остана още няколко минути, това хубаво чувство ще отпадне, ще настъпи такъв момент, когато ловната страст ще надделее над всички чувства и аз ще дръпна спусъка. Разумът щеше да се съюзи със страстта и веднага щяха да се намерят много доводи да убия стареца. Нали иначе той щеше да умре и лисиците щяха да изядат тялото му без всякаква полза? Нали имаше и заповед да бъде убит? Какво повече? Но щях ли тогава да запазя в паметта си тия прекрасни мигове, тази чудесна картина? Не, тя щеше да свърши с грозен предсмъртен рев, с кръв и гърчове. Тя изобщо щеше да свърши, а така си оставаше без край и затова бе тъй прекрасна за мен...

Като се пазех да не бъда забелязан от нищо неподозиращия елен, смъкнах се тихичко в дъното на дола и оттам слязох на пустото бяло шосе. Тръгнах леко и бодро по него.

Беше вече време за обед. Скрежът продължаваше да се топи и шепотът се чуваше из цялата планина. Само в дъното на сенчестите долове ледените кристалчета стояха непокътнати и там лежах синкави и студени сенки. Навред над безкрайните ридове и рътлини, нагънати в мощни и властни дипли, грееше топлото обедно слънце и хубавият слънчев ден светеше с празнично спокойствие...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.